

**ELABORAT O POKRETANJU
STRUČNOG STUDIJA IMAMETA NA
UNIVERZITETU U SARAJEVU - FAKULTETU ISLAMSKIH NAUKA**

Juni 2026.

**ELABORAT O POKRETANJU
STRUČNOG STUDIJA IMAMETA NA
UNIVERZITETU U SARAJEVU - FAKULTETU ISLAMSKIH NAUKA**

Komisija za izradu Elaborata:

1. Prof. dr. Nedim Begović, predsjednik,
2. Prof. dr. Mustafa Hasani,
3. Prof. dr. Ahmet Alibašić,
4. Prof. dr. Nedžad Grabus,
5. Prof. dr. Almir Fatić,
6. Mujesira Zimić-Gljiva,
7. Ahmed Avdibašić, predstavnik studenata.

1. UVOD

1.1. Podaci o članici Univerziteta u Sarajevu koja predlaže program

1.1.1. Naziv članice

Univerzitet u Sarajevu - Fakultet islamskih nauka (UNSA-FIN)

1.1.2. Misija i vizija

Univerzitet u Sarajevu - Fakultet islamskih nauka je centralna i najstarija visokoškolska ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (IZ BiH). Ona razvija islamske nauke u korelaciji s drugim humanističkim i društvenim naukama, s ciljem obrazovanja kompetentnih stručnjaka u islamskoj teologiji i islamskoj vjeronauci i religijskoj pedagogiji. Fakultet teži da učvrsti lidersku poziciju na području islamskih studija u evropskom prostoru visokog obrazovanja.

1.1.3. Strategija

Fakultet nema usvojenu vlastitu strategiju s obzirom da je priprema i usvajanje strategije ustanova IZ BiH u nadležnosti Rijasetu IZ BiH (član 17. *Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu IZ BiH*, 2014.). Međutim, kroz pripremu, usvajanje i realizaciju godišnjih planova rada Fakultet je proteklih nekoliko godina sudjelovao u provođenju dvije krovne strategije koje su neposredno relevantne za njegovo djelovanje: *Strategija razvoja Univerziteta u Sarajevu za period 2019-2023.* i *Strategija razvoja visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada IZ BiH u periodu 2014-2024.*

1.1.4. Institucionalni okvir

Univerzitet u Sarajevu - Fakultet islamskih nauka (dalje: Fakultet) je visokoškolska ustanova IZ BiH sa statusom pravnog lica upisanog u Registar crkava i vjerskih zajednica pri Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine (BiH) i punopravna članica Univerziteta u Sarajevu (dalje: Univerzitet ili UNSA) čiji je položaj reguliran *Ugovorom o položaju i djelovanju Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu u sastavu Univerziteta u Sarajevu* (2016).

Osnovu normativnog okvira za djelovanje Fakulteta čine:

- Okvirni zakon o visokom obrazovanju BiH (*Službeni glasnik BiH*, 59/07, 59/09);
- Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo (*Službene novine Kantona Sarajevo*, 36/22)
- *Statut Univerziteta* (broj: 01-14-35-1/23 od 26. 07 2023.);
- Ugovor o položaju i djelovanju Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu u sastavu Univerziteta u Sarajevu (broj: 02-38-31300/16, odn. 01-08-2-5246/16 od 27. 10. 2016.);
- *Pravila studiranja za prvi i drugi ciklus studija, integrisani, stručni i specijalistički studij na UNSA* (broj: 01-15-24-1/23 od 27. 09. 2023.);
- *Pravila Fakulteta* (broj: 03-03-8-eketr. sjed. – 1115 od 09. 11. 2021.);
- *Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta na UNSA-FIN* (broj: 01-40-12-1369/24 od 27. 12. 2025.) i dr.

1.2. Razlozi/dokumenti na kojima se zasniva pokretanje Stručnog studija imameta te njegov značaj za društvo

Pokretanje Stručnog studija imameta zasniva se na sljedećim razlozima/usvojenim dokumentima:

Na Savjetovanju o reformi visokog obrazovanja u IZ BiH, održanom 11. i 12. decembra 2024., usvojena je preporuka o pokretanju trosemestralnog Stručnog studija imameta, s ciljem obrazovanja kandidata za zanimanje Imam-muallim, te organizaciji Seminara za imame i pomoćne muallime. U toku procesa reforme izrađeni su i usvojeni na Rijasetu IZ BiH *Standard zanimanja - Imam-muallim*, kao i *Standard kvalifikacije – Stručni saradnik za imamet*.

1.2.1. Standard zanimanja - Imam-muallim i Stanard kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet (2025)

Usvajanjem *Standarda zanimanja - Imam-muallim* i *Standarda kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet* od strane Rijasetu IZ BiH (Zaključak broj: 02-03-2-2-2249-2/25 od 15. 05. 2025.), definirani su opis poslova i potreban nivo stručne osposobljenosti imama koji rade u srednjim i nižim kategorijama džemata (3. i 4. kategorija i niže).

Shodno gore navedenom standardu zanimanja, Imam-muallim s položenim stručnim ispitom može samostalno obavljati:

- imamske, hatibske i muallimske poslove u srednjim i nižim kategorijama džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (odnosno 3. i 4. i nižim kategorijama kako to budu propisali pripadajući normativi o kategorizaciji džemata).
 - predvoditi namaze, osim džuma-namaza i bajram-namaza, u ostalim kategorijama džemata.
- S obzirom na nivo obrazovne kvalifikacije, njegov rad podliježe većem stepenu stručnog nadzora i ocjene kvaliteta od strane glavnog imama.

Shodno gore navedenom Zaključku, za zanimanje Imam-muallim potreban je obrazovna kvalifikacija na nivou 5 KOBiH - *Stručni saradnik za imamet*, tj. završen Stručni studij imameta na Fakultetu (90 ECTS), uz prethodno završenu medresu priznatu od IZ BiH.

1.2.2. Odluka Rijasetu IZ BiH o četverostepenom obrazovanju imama (2025)

Odlukom Rijasetu IZ BiH (broj: 02-03-2-2-1332-2-25 od 18. 03. 2025.) normirano je da je drugi stepen obrazovanja imama predstavlja stručni trosemestralni imamski studij na Fakultetu kojeg mogu upisati kandidati sa prethodno završenom medresom priznatom od IZ BiH.

Iz obrazloženja ove Odluke razumije se da se IZ BiH suočava s poteškoćama u pogledu osiguranja kadrova za obavljanje poslova imama u pojedinim kategorijama džemata (npr. malobrojni, ruralni i neki povratnički džemati i dr.). Polazeći od aktualnih negativnih demografskih trendova i izraženih poteškoća oko zapošljavanja imama, te imajući u vidu specifične potrebe različitih kategorija džemata u BiH i dijaspori, usvojena je odluka da se ide u pravcu stepenovanja obrazovanja imama, uključujući pokretanje Stručnog studija imameta i Seminara za imame kao necikličnih oblika obrazovanja.

1.2.3. Odluka Rijaseta IZ BiH o utvrđivanju Nacrta Nastavnog plana i organizaciji Stručnog studija imameta na Univerzitetu u Sarajevu – Fakultetu islamskih nauka (2025)

Ovom Odlukom (broj: 02-03-2-2-4821-3/25 od 30. 10. 2025) uređeni su način organizacije, troškovi studija, uslovi za upis, stručno zvanje, mogućnost zapošljavanja i nastavka obrazovanja po završetku studija, usklađenost Nastavnog plana i programa sa *Standardom kvalifikacije – Stručni saradnik za imamet*, lista nastavnih predmeta na prvom i drugom semestru studija, stručna imamsko-muallimska praksa, izrada elaborata o pokretanju studija i početak njegove realizacije.

1.2.4. Zaključci tijela Fakulteta proizašli iz unutrašnjeg sistema osiguranja kvaliteta

U okviru sistema unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, na osnovu mehanizama (a) periodične samoevaluacije studijskih programa i (b) upravljanja informacijama o studijskim programima, tijela Fakulteta (Odbor za osiguranje kvaliteta, Vijeće) prepoznala su potrebu za:

- poboljšanjem prohodnosti i uspješnosti studiranja;
- racionalizacijom postojećeg trogodišnjeg Studijskog programa za imame, hatibe i muallime;
- kreiranjem fleksibilnijeg, kraćeg i izrazito praktično orijentiranog stručnog programa koji će biti usklađen sa standardom kvalifikacije i potrebama tržišta rada (džemati IZ BiH). U tom kontekstu, usvojeno je nekoliko zaključaka i odluka u periodu od 2020. do 2023. koji su neposredno relevantni za pokretanje Stručnog studija imameta, naprimjer:

1. Odluka Vijeća Fakulteta iz 2020. o usvajanju inicijative za pokretanje jednogodišnjeg programa necikličnog obrazovanja „Diploma imameta“ namijenjenog za obrazovanje imama za malobrojne i povratničke džemate sa nastavnim planom i programom;

2. Odluka Vijeća usvojena na 7. redovnoj sjednici održanoj 30. juna 2022. kojom se usvaja *Izveštaj Odbora za osiguranje kvaliteta o evaluaciji studijskih programa*. U okviru Izveštaja usvojena je preporuka da Fakultet inicira kod osnivača izradu standarda zanimanja (imam, muallima, muderris, odgajatelj, nastavnik/profesor islamske vjeronauke) i stanarda kvalifikacija (bečelor islamske teologije, magistar islamskih studija i dr.) koji bi služio kao polazište za narednu reviziju nastavnih planova i programa Fakulteta.

2. Zaključak Vijeća usvojen na 11. redovnoj sjednici održanoj 6. decembra 2023. kojim se usvaja *Izveštaj Odbora za osiguranje kvaliteta o prohodnosti studenata i uspješnosti studiranja na Univerzitetu u Sarajevu - Fakultetu islamskih nauka u akademskoj 2022/23. godini po studijskim programima i godinama studija*.

„S obzirom na uočenu slabu prohodnost studenata i nizak nivo uspješnosti studiranja na Studijskom programu za imame, hatibe i muallime, Vijeće potvrđuje zaključke svoje 8. redovne sjednice od 6. septembra 2023. godine usvojene u okviru tačke 4. dnevnog reda, naime:

a) da se analizira aktualni koncept Studijskog programa za imame, obave razgovori sa predstavnicima Osnivača Fakulteta o daljim potrebama za ovim programom, te da se unutar zakonskih mogućnosti predloži novi model ovog studija (npr. transformacija u stručni ili dualni studij);

b) da se u razgovoru Dekanata sa predstavnicima osnivača Fakulteta, uporedo sa potrebom revizije Studijskog programa za imame, naglasi važnost uvođenja kategorizacije džemata u

Islamskoj zajednici te postavljanja različitih kvalifikacijskih uslova za zapošljavanje imama u različitim kategorijama džemata (npr. završen stručni studij za imame, završen Studijski program islamske teologije itd.).“

1.2.5. Značaj studijskog programa za Islamsku zajednicu i društvo

Stručni studij imameta uspostavlja se kao odgovor na dugogodišnje kadrovske i organizacijske izazove u oblasti imameta u IZ BiH. Demografski pad u pojedinim regijama, migracije stanovništva, smanjen broj aktivnih džemata u ruralnim i povratničkim sredinama, nepovoljni socio-ekonomski i radno-statusni uslovi imamskog rada u pojedinim sredinama, te posljedično nedovoljna zainteresiranost dijela svršenika akademskih studija za rad u takvim sredinama, doveli su do situacije u kojoj postoji objektivna potreba za operativno osposobljenim kadrom, posebno u manjim i srednje velikim džematima.

Dosadašnja praksa pokazala je da postojeći obrazovni modeli ne odgovaraju u potpunosti stvarnoj strukturi potreba na terenu. S jedne strane, akademski studiji pružaju visok nivo teorskog i praktičnog znanja, ali često ne garantuju dostupnost kadra za džemate sa složenim socio-ekonomskim uslovima rada. S druge strane, kadrovska rješenja IZ BiH zasnovana na privremenim angažmanima i internim preraspodjelama ne osiguravaju dugoročnu stabilnost imamske službe, niti kontinuitet odgojno-obrazovnog rada u zajednici.

U tom kontekstu, Stručni studij imameta predstavlja pokušaj sistemskog rješenja osiguranja imamskog kadra koje je je vremenski kraće, finansijski racionalnije i operativno usmjerenije od postojećih akademskih studija, ali istovremeno normativno uređeno i pod institucionalnim nadzorom.

Normativna osnova programa nalazi se u dokumentima Rijasetu IZ BiH, posebno u *Standardu zanimanja Imam-muallim* i *Standardu kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet*. Ovi dokumenti nastali su kao odgovor na potrebu za usklađivanjem obrazovnih modela na Fakultetu sa aktualnim potrebama IZ BiH.

Odlukom Rijasetu IZ BiH o četverostepenom sistemu obrazovanja imama uveden je diferencirani model koji prepoznaje razlike među džematima, ali istovremeno otvara pitanje jasnih prelaznih mehanizama između pojedinih nivoa obrazovanja, kao i dugoročnih mogućnosti profesionalnog razvoja imama sa nižih stepena kvalifikacije. Stručni studij imameta, kao drugi stepen, ima za cilj popuniti postojeći jaz između srednjoškolskog obrazovanja i pune akademske kvalifikacije, ali će njegova stvarna vrijednost zavisiti od toga u kojoj mjeri će biti povezan s mogućnostima daljnjeg školovanja i napredovanja u službi.

Praktična orijentacija programa predstavlja njegovu ključnu prednost, ali i potencijalni izazov. Iako treći semestar stručne prakse omogućava direktno uključivanje studenata u rad džemata, kvalitet tog dijela studija u velikoj mjeri zavisi od dostupnosti kvalifikovanih mentora, spremnosti džemata da preuzmu edukativnu ulogu, te kapaciteta Fakulteta i medžlisa da osiguraju sistematsko praćenje i evaluaciju prakse. Bez jasnih mehanizama kontrole kvaliteta, postoji rizik da praksa bude neujednačena i da ishodi učenja ne budu u potpunosti ostvareni. Sa aspekta Islamske zajednice, program može doprinijeti ublažavanju kadrovske deficita, ali sam po sebi ne rješava strukturne razloge zbog kojih je interes za rad u pojedinim džematima nizak, poput ekonomskih uslova i opterećenosti radnim obavezama. Stoga se Stručni studij imameta treba posmatrati kao dio šire kadrovske politike, a ne kao jedino rješenje problema dostupnosti imama u svim sredinama.

Društveni značaj programa također zavisi od stvarne osposobljenosti imama za rad u kompleksnim socijalnim okolnostima. Iako se kroz studij predviđaju pedagoški i savjetodavni sadržaji, ograničeno trajanje programa nameće potrebu pažljivog izbora nastavnih sadržaja i realnih očekivanja od kompetencija koje se mogu postići u trosemestralnom ciklusu. U tom smislu, neophodno je kontinuirano praćenje efekata programa u praksi i njegovo periodično prilagođavanje.

U institucionalnom smislu, uvođenje Stručnog studija imameta predstavlja iskorak ka većoj fleksibilnosti obrazovanja imama na Fakultetu islamskih nauka, ali istovremeno zahtijeva dodatne kadrovske, organizacijske i finansijske resurse. Održivost programa zavisit će od stabilnog interesa kandidata, kapaciteta nastavnog osoblja i dugoročne podrške Islamske zajednice.

Zaključno, Stručni studij imameta može se smatrati opravdanim i potrebnim programom u postojećim okolnostima, ali njegovi efekti neće biti automatski niti jednaki u svim sredinama. Program ima potencijal da unaprijedi dostupnost imamske službe i standardizaciju kompetencija, ali njegovi rezultati zavisit će od kvaliteta realizacije, institucionalne podrške, povezanosti s kadrovskom politikom IZ BiH i mogućnosti daljnjeg profesionalnog razvoja polaznika. Zbog toga je neophodno planirati redovno praćenje, evaluaciju i eventualne korekcije programa u skladu s promjenama na terenu i u obrazovnom sistemu.

1.3. Usklađenost studijskog programa sa strategijom ustanove

Inicijativa o pokretanju Stručnog studija imameta na tragu je ranije usvojenih strateških ciljeva Univerziteta i IZ BiH:

a) *Strategija razvoja Univerziteta u Sarajevu za period 2019-2023. godine* predviđela je kao jedan od strateških ciljeva „N.1. Promocij(u) i podršk(u) izvrsnosti u nastavnom procesu“ koji se operacionalizira, između ostalog, kroz sljedeće ciljeve: „N.1.1.3. Uskladiti studijske programe sa tržištem rada kroz jasno definiranje ishoda učenja za sve studijske programe koji se izvode na UNSA“, „N 1.2.5. Uvesti sistem praćenja zapošljivosti studenata koji su završili studij; N.1.2.5 Uvesti sistem praćenja zapošljivosti studenata koji su završili studij“. Među strateške prioritete u području nastave i studentskih pitanja uvršteno je povezivanje sa tržištem rada s ciljem omogućavanja obavljanja studentskih praksi iz svih područja.

Stručni studij imameta usklađen je sa strateškim ciljevima Univerziteta i Fakulteta u sljedećim tačkama:

- jačanje kvaliteta studijskih programa i sistema unutrašnjeg osiguranja kvaliteta;
- razvoj fleksibilnih oblika studiranja i necikličnih studija;
- povećanje zapošljivosti svršenika studija i njihove društvene relevantnosti;
- jačanje veza sa socijalnim partnerima (u ovom slučaju Rijaset IZ BiH, muftijstva, medžlisi, džemati).

2) *Strategija razvoja visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (2014-2024)* predviđela je kao jedan od strateških zadataka „7.1.4. Primjen(u) binarnog modela studija i razvoj strukovnih studija“ koji se, operacionalizira, između ostalog, kroz sljedeće ciljeve: „7.1.4.4. Nastava na strukovnom studiju prepoznatljivije je usmjerena ka postizanju praktičnih znanja, profesionalnih vještina i sposobnosti; u njihovom kurikulumu značajno mjesto zauzimaju aplikativna znanja i praktična obuka. Relevantnost

ovih studija (usklađenost broja i vrste studijskih programa s potrebama tržišta rada, zahtjevima profesije i interesima (studenata) u kontekstu potreba Islamske zajednice i muslimanske populacije povećana bi bila njihovim neposrednijim i prepoznatljivijim povezivanjem sa džematima (...), 7.1.4.7. Osnivat će se, ukoliko se ukaže potreba, novi studijski programi, odnosno odsjeci za strukovne studije na našim fakultetima, 7.1.4.8. Transformirat će se neki od postojećih odsjeka i kreirati novi studijski programi u skladu sa potrebama strukovnih studija.

1.4. Usporedivost studijskog programa s akreditiranim srodnim programima

Stručni studij imameta je specifičan po tome što se organizira na 5. nivou *Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini*, odn. Evropskog kvalifikacijskog okvira. Nije poznato da postoji program na ovom nivou u zemljama okruženja ili evropskom prostoru visokog obrazovanja. Prijedlog za pokretanje ovog programa uvjetovano je, kako je ranije već spomenuto, specifičnim okolnostima i potrebama IZ BiH.

U evropskom prostoru visokog obrazovanja postoje specifični programi za obrazovanje imama ali su oni namijenjeni za kandidate sa završenim prvim ciklusom akademskih studija islamske teologije. Takvi programi obuhvataju Islamski koledž u Osnabrücku, Njemačka, i magistarski studiji iz islamske praktične teologije, na institutima/centrima za islamsku teologiju, također u Njemačkoj.

S obzirom na nastavni plan i program, studij je u izvjesnoj mjeri usporediv sa postojećim programima Fakulteta na prvom ciklusu studija (Islamska teologija, Islamska vjeronauka i religijska pedagogija), ali s naglašenom praktičnom dimenzijom, kraćim trajanjem i opsegom (90 ECTS) i jasnim fokusom na stručno obrazovanje imama;

1.5. Partneri i aktivnosti izvan visokoškolskog sistema

U osmišljavanje, organizaciju i/ili realizaciju Stručnog studija imameta, pored Fakulteta, uključuju se:

- Rijaset IZ BiH (Uprava za vjerske poslove, Uprava za obrazovanje i nauku);
- Muftijstva i medžlisi IZ BiH;
- Centar za obuku i kadrove IZ BiH.

2. OPĆI DIO

2.1. Naziv, tip, nivo, cilj i nosilac studijskog programa

Naziv: Stručni studij imameta;

Tip: redovni i vanredni studij, uz mogućnost realizacije dijela nastave na daljinu;

Nivo: stručni, neciklični studij prema članu 91. stavu (3) Zakona o visokom obrazovanju KS i članu 152. Statuta Univerziteta;

Nosilac programa: Univerzitet u Sarajevu – Fakultet islamskih nauka (UNSA-FIN);

Cilj programa: Obrazovanje za samostalno obavljanje imamskih, hatibskih i muallimskih poslova u srednjim i nižim kategorijama džemata - osnovnih organizacionih jedinica Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (IZ BiH), uz nadzor glavnog imama, u skladu sa *Standardom kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet*.

2.2. Naučna oblast/polje/grana kojoj pripada studijski program

Stručni studij imameta pripada:

- naučnoj oblasti humanističkih nauka;
- naučnom polju islamskih nauka;
- naučnoj grani Islamske praktične teologije (imameta).

2.3. Organizacija i trajanje studijskog programa, te minimalan potreban broj ECTS bodova za završetak programa

Trajanje:

Stručni studij imameta organizira se kao neciklični oblik obrazovanja u trajanju od tri (3) semestra.

Organizacija:

Na prvom i drugom semestru realizira se teorijska nastava, dok se na trećem semestru realizira stručna imamsko-muallimska praksa.

Broj ECTS bodova:

Ukupan obim studija iznosi 90 ECTS bodova (3 semestra x 30 ECTS bodova). Raspodjela ECTS bodova po predmetima, odnosno oblicima nastave definira se u Nastavnom planu i programu i silabusima predmeta.

2.4. Jezik na kojem se izvodi studijski program

Stručni studij imameta izvodi se na bosanskom jeziku.

2.5. Seleksijski postupci za upis na studijski program

Upis na Stručni studij imameta vrši se na osnovu:

- a) konkursa koji objavljuje Univerzitet/Fakultet;
- b) rangiranja kandidata na osnovu:
 - općeg uspjeha u srednjoškolskom obrazovanju, odnosno medresi;
 - prosjeka ocjena iz vjerskih predmeta;
 - eventualnog intervju/motivacionog razgovora (koji može biti predviđen posebnim internim aktom Fakulteta).

Tačna struktura bodovnih kriterija na konkursu bit će utvrđena posebnim aktom Fakulteta u skladu s *Pravilima studiranja Univerziteta*.

Upis na Stručni studij imameta bit će omogućen i zainteresiranim kandidatima koji su u statusu studenata na postojećem trogodišnjem Studijskom programu za imame, hatibe i muallime, uz priznavanje već položenih predmeta, što će se urediti posebnom odlukom Vijeća Fakulteta.

Također, upis na Stručni studij imameta bit će omogućen svršenicima Seminara za imame, uz priznavanje položenih predmeta, što će se urediti posebnom odlukom Vijeća Fakulteta.

2.6. Uslovi upisa na studijski program

Uslovi upisa na Stručni studij imameta su:

- ispunjavanje općih uslova za upis na prvi ciklus studija definisanih članom 3. i članom 8. stavom (2) *Pravila studiranja Univerziteta*;
- završena jedna od medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ili medresa čiju diplomu priznaje IZ BiH sa prosjekom ocjena koji nije manji od 2,5;
- izvršena nostrifikacija svjedočanstva završene medrese izvan Bosne i Hercegovine u skladu sa važećim propisima.

2.7. Kvalifikacija po završetku studijskog programa

Završetkom Stručnog studija imameta stiče se zvanje - Stručni saradnik za imamet, u skladu s članom 8. stavom (3) *Pravila studiranja Univerziteta*.

Ova kvalifikacija je već normirana *Standardom kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet* i usklađena je sa Osnovama kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini - nivo 5 (radnik specijaliziran za određeno zanimanje).

2.8. Profesionalni status i prohodnost svršenika studijskog programa

Svršenici Stručnog studija imameta mogu se zaposliti u zanimanju Imam-muallim (šifra zanimanja u Klasifikaciji zanimanja Bosne i Hercegovine: 2636 KZ BiH-08; šifra zanimanja u Međunarodnoj klasifikaciji zanimanja: 2636 ISCO-08) u srednjim i nižim kategorijama džemata Islamske zajednice u BiH, u skladu sa *Standardom zanimanja - Imam-muallim* i drugim relevantnim aktima IZ BiH.

Mogućnost nastavka obrazovanja:

- a) upis na Studijski program islamske teologije (I ciklus), uz priznavanje svih ili dijela ostvarenih 90 ECTS, što se uređuje posebnom odlukom Vijeća Fakulteta, u skladu s članom 8. stavom (4) *Pravila studiranja Univerziteta*;
- b) upis na Studijski program islamske vjeronauke i religijske pedagogije (I ciklus), uz priznavanje svih ili dijela ostvarenih 90 ECTS, što se uređuje posebnom odlukom Vijeća Fakulteta, u skladu s članom 8. stavom (4) *Pravila studiranja Univerziteta*.

2.9. Skala bodovanja i ocjenjivanja na studijskom programu

Na Stručnom studiju imameta primjenjuje se skala bodovanja i ocjenjivanja definirana:

- a) Zakonom o visokom obrazovanju KS;
- b) *Statutom Univerziteta*;
- c) *Pravilima studiranja Univerziteta*;
- d) *Pravilima Fakulteta*.

Shodno članu 97. Zakona o visokom obrazovanju KS, „(k)onačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

- a) 10 (A) – izuzetan uspjeh u postizanju ishoda učenja bez grešaka ili sa neznatnim greškama;
- b) 9 (B) – iznad prosjeka u postizanju ishoda učenja, sa ponekom greškom;
- c) 8 (C) – prosječan u postizanju ishoda učenja, sa primjetnim greškama;
- d) 7 (D) – općenito dobar u postizanju ishoda učenja, ali sa značajnijim nedostacima;
- e) 6 (E) – zadovoljava minimalne uslove u postizanju ishoda učenja;
- f) 5 (F) – ne zadovoljava minimalne uslove (...) Prolazni bodovni nivo na ispitu je 55%.“

2.10. Osiguranje kvalitete studijskog programa

Mehanizmi osiguranja kvaliteta koji će biti primijenjeni na Stručnom studiju imameta su:

- a) redovna semestralna evaluacija nastave;
- b) periodična samoevaluacija studijskog programa;
- c) upravljanje informacijama o studijskom programu;
- d) uključivanje vanjskih dionika (Rijaset IZ BiH, muftijstva) i dr.

3 OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA

3.1. Ishodi učenja na nivou studijskog programa

Ishodi učenja na nivou Stručnog studija imameta definirani su na osnovu *Standarda kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet* i nastavnog plana i programa. Studenti će pohađanjem Stručnog studija imameta ostvariti sljedeće ishode učenja:

3.1.1. Učenje Kur'ana (kiraet)

- Podučavati arapskom pismu (sufari) i učenju Kur'ana prema općeprihvaćenim metodama poučavanja;
- Ispravno učiti Kur'an, poštujući tedžvidska pravila prema Hafsovom rivajetu Asimovog kiraeta;
- Tečno i melodično učiti Kur'an napamet ili gledajući u Mushaf;
- Pridržavati se utvrđenih manira prilikom učenja Kur'ana (*adabu tilave el-Kur'an*);
- Razvijati odnos prema kiraetu kao vještini koja iziskuje cjeloživotno učenje, vježbanje i usavršavanje;
- Razvijati svijest o odgojnoj ulozi Kur'ana u životima muslimana kroz učenje, pamćenje i razumijevanje njegovog teksta;
- Usmjeravati emotivni i duhovni doživljaj učenja Kur'ana kao motivacioni faktor za angažman na drugim područjima islamskog djelovanja.

3.1.2. Tumačenje Kur'ana (tefsir)

- Predočiti glavne informacije o formi i sadržaju Kur'ana te pojasniti stručnu tefsirsku terminologiju i tefsirska pravila;
- Planirati, programirati i realizirati edukacijske sadržaje o Kur'anu za različite ciljne populacije (djeca, mladi i odrasli; muškarci i žene);
- Brinuti se o oživljavanju kur'anskih vrijednosti u životima pojedinaca i zajednice (džemata).

3.1.3. Poslanička tradicija (hadis)

- Razumijevati i koristiti temeljnu hadisku terminologiju, objektivno sagledavati osebnju ličnost Božijeg Poslanika, s.a.v.s., te razumijevati i primjenjivati njegov uzorni život;
- Planirati, programirati i realizirati edukacijske sadržaje o hadisu za različite ciljne populacije (djeca, mladi i odrasli; muškarci i žene);
- Brinuti se o oživljavanju sadržaja iz uzorne poslaničke tradicije (sunneta) u životima pojedinaca i zajednice (džemata).

3.1.4. Islamska dogmatika (akaid) i uporedne religije

- Objasniti pripadnicima džemata imanske i islamske šarte;
- Planirati, programirati i realizirati edukacijske sadržaje o islamskom vjerovanju za različite ciljne populacije (djeca, mladi i odrasli; muškarci i žene);
- Razvijati odgovornost čovjeka prema svijetu kao Božijoj kreaciji;
- Razumijevati temeljna učenja velikih religijskih tradicija u svijetu te razvijati dijalog sa predstavnicima drugih vjerskih zajednica/crkava na lokalnom nivou.

3.1.5. Šerijatsko pravo (fikh)

- Dovedi u vezu razvoj islamske pravne nauke i prakse sa historijskim i društvenim promjenama;
- Objasniti ulogu primarnih izvora islamskog prava, Kur'ana i sunneta, te sredstava idžtihada u islamskoj pravnoj teoriji;
- Poznavati hanefijske obredoslovne norme i prakticiirati ih u obavljanju dužnosti imama, uključujući norme vezane za stanja bolesti i iznemoglosti;
- Tumačiti hanefijske obredoslovne norme i principe halala i harama;
- Planirati, programirati i realizirati edukacijske sadržaje o temeljnim islamskim dužnostima za različite ciljne populacije (djeca, mladi i odrasli; muškarci i žene);
- Pridržavati se zvaničnih stavova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini kod tumačenja pitanja vakufa i organizacije ibadeta;
- Prezentirati članovima džematskog odbora islamske norme i propise Islamske zajednice kojima se regulira administrativni rad na nivou džemata.

3.1.6. Islamska praktična teologija (imamet)

- Organizirati valjano obavljanje ibadeta, posebno kod prisustva velikog broja džematlija i u specifičnim okolnostima;
- Samostalno, odgovorno, argumentirano i retorički korektno držati hutbu i vaz;
- Posvetiti se promoviranju islamske periodike i literature koju izdaje ili preporučuje Islamska zajednica;
- Prepoznavati i artikulirati glavne organizacijske izazove s kojima se džemat susreće i osmisliti prijedloge za njihovo prevazilaženje;
- Odgovorno i sistematično navoditi najvažnije aktivnosti imama i džemata u evidencijama i izvještajima;
- Voditi i obaviti postupak šerijatskog vjenčanja u svojstvu imama-matičara, vodeći računa o islamskim normama koje uređuju uvjete za brak i sklapanje braka;
- Razvijati timski rad i pozitivnu radnu klimu u džematskom odboru;
- Preuzimati odgovornost u pružanju duhovne i moralne podrške pripadnicima džemata i angažirati ih na planu pružanja pomoći i socijalno ugroženim, bolesnim i iznemoglim pripadnicima džemata;
- Saosjećati i pomagati bolesnim, starijim i iznemoglim pripadnicima džemata.

3.1.7. Islamska civilizacija

- Objašnjavati historijski kontekst nastanka Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i legitimirati institucije imameta i rijaseta na temelju historije islamskih institucija;
- Argumentirano braniti institucionalno življenje islama;

- Opisati organizacijsku strukturu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, nadležnosti i interakcije njenih organa i organizacionih jedinica.

3.1.8. Islamska filozofija (felsefa, hikma i irfan)

- Afirmirati moralne vrline i pozitivne obrasce ponašanja u društvu u duhu temeljnih načela islamske etike;
- Promovirati vlastitim primjerom uzorno moralno ponašanje.

3.1.9. Religijska pedagogija (terbija)

- Planirati, programirati i realizirati edukacijske sadržaje o islamu za različite ciljne populacije (djeca, mladi i odrasli; muškarci i žene);
- Primijeniti osnovne pedagoško-metodičke spoznaje u izvođenju mektepske nastave;
- Napisati izvještaj o realizaciji plana i programa mektepske nastave;
- Prepoznavati društvene pojave koje utječu na duhovno blagostanje i zdravlje savremenog čovjeka;
- Prepoznavati negativne pojave i tendencije u okruženju koje štetno djeluju na moral, stavove, ponašanje i duhovno-psihološko blagostanje i zdravlje savremenog čovjeka.

3.2. Logička matrica ishoda učenja

Stručni studij imameta usklađen je sa generičkim deskriptorima nivoa 5 *Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini* (KO BiH):

- a) Znanje (D1): teoretska i činjenična znanja iz kur'ansko-hadiskih nauka, akaida, fikha, islamske civilizacije, islamske filozofije i religijske pedagogije, te specijalizirano praktično znanje iz oblasti islamske praktične teologije (imameta);
- b) Vještine (D2): praktične, socijalne i komunikacijske vještine potrebne za organizaciju i obavljanje ibadeta u džematu, poučavanje, savjetovanje i organizaciju džemata;
- c) Profesionalne kompetencije (D3): praktično iskustvo u učenju i radu, samostalno obavljanje imamskih dužnosti u definiranim kategorijama džemata, timski rad i odgovornost prema zajednici, te pozitivan stav prema cjeloživotnom učenju i obrazovanju.

Dolje prikazana logička matrica ishoda učenja povezuje odgovarajući generički deskriptor KO BiH sa ishodima učenja *Standarda kvalifikacije – Stručni saradnik za imamet*, odnosno Stručnog studija imameta, predmetima kojima se najviše doprinosi ostvarenju tih ishoda, metodama podučavanja ili izvođenja nastave i metodama vrednovanja i ocjenjivanja postignuća studenata.

Ishodi učenja navedeni su u sažetoj formi. Kod ishoda učenja kojima se razvijaju vještine (D2) i profesionalne kompetencije (D3) navedeni su predmeti koji pružaju neophodna teorijska znanja za primjenu vještina i kompetencija, te metodički predmeti s kojima ostvaruju korelaciju u postizanju datih ishoda. Stoga, metode podučavanja i ocjenjivanja u okviru logičke matrice odnose se i na teorijske i na metodičke predmete.

Učenje Kur'ana (kiraet)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D1, D2	Podučava arapskom pismu i osnovama kiraeta	Podučava arapskom pismu i osnovama kiraeta	Učenje Kur'ana (Kiraet) I; Praktikum metodike mektepske nastave	Prezentacija, tekstualna metoda, demonstracija, fonetske vježbe, rad u parovima (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II); mikro-nastava (Praktikum)	Pismeni ispit, usmeni ispit, praktična provjera, kviz (Učenje Kur'ana (Kiraet) I; metodički zadatak (Praktikum)
5	D2	Primjenjuje tedžvidska pravila u učenju Kur'ana	Primjenjuje tedžvidska pravila u učenju Kur'ana	Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II	Prezentacija, tekstualna metoda, audio-demostrativne metode, tutorske grupe, rad u parovima (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);	Usmeni ispit, praktična provjera (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);
5	D2, D3	Tečno i melodično uči Kur'an	Tečno i melodično uči Kur'an	Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II; Praktikum imameta	Audio-demostrativne metode, tutorske grupe, rad u parovima (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);	Usmeni ispit, praktična provjera (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);
5	D2, D3	Poštuje manire učenja Kur'ana	Primjenjuje propisane manire učenja	Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II; Praktikum imameta	Prezentacija, tekstualna metoda, dijaloške i diskusione metode, tutorske grupe, rad u parovima (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);	Usmeni ispit, praktična provjera (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);
5	D3	Razvija cjeloživotni odnos prema kiraetu	Izrađuje plan ličnog usavršavanja	Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II	Prezentacija, tekstualna metoda, dijaloške i diskusione metode, tutorske grupe, (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);	Usmeni ispit, praktična provjera (Učenje Kur'ana (Kiraet) I i II);
5	D3	Razvija svijest o odgojnoj ulozi Kur'ana	Povezuje kiraet sa odgojnim ciljevima	Praktikum metodike		
5	D3	Motivira islamski angažman kroz Kur'an	Koristi kiraet kao motivacijski alat	Imamet		

--	--	--	--	--	--	--

Tumačenje Kur'ana (tefsir)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D1	Objašnjava formu i sadržaj Kur'ana te pojašnjava terminologiju i pravila tefsira	Objašnjava osnovne tefsirske pojmove	Uvod u tefsir	Tekstualni metod: analiza kur'anskih ajeta i komentara, konsultacije, diskusione i dijaloške, metode, vizualno-demonstrativne metode (Uvod u tefsir)	Pismeni i usmeni ispit (Uvod u tefsir)
5	D2	Planira, programira i realizira edukaciju o Kur'anu	Izrađuje plan i program i realizira edukaciju o Kur'anu	Uvod u tefsir; Praktikum imameta	Tekstualni metod: analiza kur'anskih ajeta i komentara, konsultacije, diskusione i dijaloške, metode, vizualno-demonstrativne metode (Uvod u tefsir)	Pismeni i usmeni ispit (Uvod u tefsir); Projektni zadatak (Praktikum imameta)
5	D3	Oživljava kur'anske vrijednosti u džematu	Primjenjuje tefsir u radu s džematom	Praktikum imameta	Tekstualni metod: analiza kur'anskih ajeta i komentara, konsultacije, diskusione i dijaloške, metode, vizualno-demonstrativne metode (Uvod u tefsir)	Pismeni i usmeni ispit (Uvod u tefsir); Izvještaj mentora (Praktikum imameta)

Poslanička tradicija (hadis)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D1	Razumije i koristi hadisku terminologiju i siru – životopis Poslanika (a. s.)	Razumije i koristi hadisku terminologiju i siru – životopis Poslanika (a. s.)	Poslanička tradicija: hadis i sira	Prezentacije, tekstualna metoda (analiza hadisa i djela iz sire)	Pismeni i usmeni ispit (Poslanička tradicija: hadis i sira)
5	D2	Edukuje džemat o sunnetu	Priprema edukativni sadržaj o hadisu	Poslanička tradicija: hadis i sira; Praktikum imameta	Prezentacije, tekstualna metoda (analiza hadisa i djela iz sire) (Poslanička tradicija: hadis i sira); radionice (Praktikum imameta)	Pismeni i usmeni ispit (Poslanička tradicija: hadis i sira); Javni nastup (Praktikum imameta)
5	D3	Brine o oživljavanju sadržaja iz sunneta u životima pojedinaca i zajednice	Koristi hadise u praktičnom radu sa džematom	Poslanička tradicija: hadis i sira; Praktikum imameta.	Prezentacije, tekstualna metoda (analiza hadisa i djela iz sire) (Poslanička tradicija: hadis i sira); Analiza nastupa, mentorstvo (Praktikum imameta)	Pismeni i usmeni ispit (Poslanička tradicija: hadis i sira); Procjena mentora (Praktikum imameta)

Islamska dogmatika (akaid) i uporedne religije

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D1	Objašnjava imanske i islamske šarte	Objašnjava imanske i islamske šarte	Uvod u akaid i	Predavanja i vježbe.	Pismeni i usmeni ispit.

				uporedne religije		
5	D2	Planira, programira i realizira edukacije o islamskom vjerovanju	Planira, programira i realizira edukacije o islamskom vjerovanju	Uvod u akaid i uporedne religije	Individulane prezentacije, te radionice.	Pismeni i usmeni ispit.
5	D3	Razvija odgovornost prema svijetu kao Božijoj kreaciji	Razvija odgovornost prema svijetu kao Božijoj kreaciji	Akaid i uporedne religije	Prezentacije, grupni rad, te pojedinačna izlaganja.	Pismeni i usmeni ispit
5	D1, D3	Razumijeva učenja drugih religija te razvija međureligijski dijalog na lokalnom nivou	Razumijeva učenja drugih religija te razvija međureligijski dijalog na lokalnom nivou	Akaid i uporedne religije	Posjeta katoličkim i pravoslavnim crkvama te sinagogi	Pismeni i usmeni ispit

Šerijatsko pravo (fikh)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D1	Analizira historijski razvoj i objašnjava izvore islamskog prava	Analizira historijski razvoj i objašnjava izvore islamskog prava Definira ključne termine islamske pravne nauke, kao što su Šerijat, fikh, idžtihad i dr.; Obrazlaže historijski razvoj islamske pravne nauke i prakse i interpretira ključne karakteristike svake razvojne etape;	Uvod u šerijatsko pravo	Prezentacije, diskusione i dijaloške metode, radionice, rad u parovima, tekstualna metoda, refleksivne bilješke o nastavnoj temi, samostalni zadaci i dr.	Pismeni/usmeni ispit; seminarski rad, kviz

			Imenuje faktore i okolnosti koje su dovele do razvoja različitih pravnih škola u islamu Poredi metodološke odlike i druge karakteristike različitih pravnih škola; Nabraja uzroke i posljedice pojave orijentacije taklida u islamskoj pravnoj nauci; Razvrstava kategoriju pravnog pravila (<i>hukm šer'i</i>) u podkategorije, definiraj ih i prepoznaje u konkretnim fetvama; Objašnjava ulogu svakog pojedinog pravnog izvora u metodologiji islamskog prava i ilustrira njihovu primjenu na primjeru konkretnih šerijatskih pravila (<i>ahkam šer'ijje</i>).			
5	D2	Primjenjuje hanefijske norme ibadeta	Primjenjuje hanefijske norme ibadeta	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I i II; Praktikum imameta	Prezentacije, diskusione i dijaloške metode, radionice, rad u parovima, tekstualna metoda, refleksivne bilješke o nastavnoj temi, samostalni zadaci i dr. (Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I i II)	Pismeni/usmeni ispit (Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I i II); Izvještaj mentora (Praktikum imameta)

5	D3	Poštuje propise IZ BiH o vakufu i organizaciji ibadeta; Poznaje pravnu prirodu ustanove vakufa i procedure uvakufljenja;	Primjenjuje propise IZ BiH o vakufu i organizaciji ibadeta Analizira način funkcioniranja tradicionalne i savremene vakufske administracije; Diskutira o pitanjima (ne)opravdanosti raspolaganja vakufskom imovinom	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I i II; Vakuf: pravo i organizacija; Praktikum imameta	Rad na dokumentima Prezentacije; Analize slučajeva; Vođena diskusija; Rad u grupama; Samostalni istraživački rad; Posjete Vakufskoj direkciji IZ BiH, vakufskim ustanovama i medžlisima IZ BiH, te gostujuća predavanja stručnjaka iz prakse	Pismeni/usmeni ispit; Studija slučaja Aktivnost na predavanjima Seminarski rad/projekat/drugi individualni zadatak sa prezentacijom
---	----	--	--	---	---	---

Islamska praktična teologija (imamet)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D2, D3	Organizira pravilno obavljanje ibadeta	Organizira pravilno obavljanje ibadeta, posebno namaza u džematu	Imamet; Praktikum imameta	Terenska praksa	Izveštaj mentora
5	D2, D3	Drži hutbu i vaz	Drži hutbu i vaz	Imamet; Praktikum imameta	Javni nastupi	Izveštaj mentora
5	D3	Vodi administraciju džemata	Popunjava obrasce i izvještaje u okviru džematske administracije	Imamet; Praktikum imameta	Rad na obrascima	Portfolio

5	D3	Vodi šerijatsko vjenčanje	Vodi šerijatsko vjenčanje	Imamet; Praktikum imameta	Simulacija postupka šerijatskog vjenčanja	Procjena mentora
5	D3	Podučava lica koja stupaju u brak osnovnim islamskim normama o bračnim pravima i dužnostima	Podučava lica koja stupaju u brak osnovnim islamskim normama o bračnim pravima i dužnostima	Imamet; praktikum imameta	Simulacija savjetodavnog razgovora	Prezentacija
5	D3	Razvija timski rad u džematskom odboru	Učestvuje u projektnom timu	Imamet	Grupni rad	Izveštaj mentora
5	D3	Pruža duhovnu i socijalnu podršku pripadnicima džemata	Pruža duhovnu i socijalnu podršku pripadnicima džemata	Islamsko dušebrižništvo; Praktikum imameta	Terenski rad	Izveštaj mentora

Islamska civilizacija

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D1	Objašnjava historiju IZ BiH; predstavlja i analizira glavne historijske i savremene sadržaje islamske kulture na Balkanu	Objašnjava razvoj institucija IZ BiH; predstavlja i analizira glavne historijske i savremene sadržaje islamske kulture na Balkanu uključujući genocid 1990ih	IZ BiH: povijest i organizacija; Islamska kultura na Balkanu; Studije genocida (izborni)	Predavanja; posjete organima i insitutcijama IZ; Studijske posjete; Gostovanja stručnjaka iz prakse	Zadaci na vježbama Pismeni ispit

5	D2	Argumentirano zagovara institucionalno življenje islama; legitimira institucije imameta i rijasetu na temelju historije islamskih institucija;	Argumentira institucionalno življenje islama	IZ BiH: povijest i organizacija	Debata	Zadaci na vježbama Esej
5	D1	Pozna je organizaciju i nadležnosti IZ BiH	Objašnjava organizaciju i nadležnosti IZ BiH	IZ BiH: povijest i organizacija	Predavanja; posjete organima i institucijama IZ	Test

Islamska filozofija (felsefa, hikma i irfan)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D2	Afirmira moralne vrline u društvu	Analizira etičke dileme i afirmira moralne vrline u društvu	Islamska etika	Predavanja Razgovor Vježbe Prezentacije Individualni zadaci Izlaganja Grupni rad	Analiza tekstova iz dodatne literature (usmeno) Pismena provjera znanja (poluesejska pitanja) Usmena provjera znanja Memoriziranje i apstrahiranje moralnih poruka iz kur'anskih odlomaka – Al-Isra, 22-39; Al-Furqan 63-77, Luqman, 12-19)
5	D3	Pokazuje moralni integritet	Manifestira uzorno moralno ponašanje	Islamska etika; Praktikum imameta	Mentorski rad Praktični rad Individualni rad Razgovor Predavanja	Izveštaj mentora Usmeni ispit

Religijska pedagogija (terbija)

KO nivo	D	Ishod SP	Ishod predmeta	Predmeti	Metode podučavanja	Metode ocjenjivanja
5	D2	Planira, programira i realizira edukacije o islamu	Priprema i realizira edukativne programe o islamu	Pedagogija s metodikom mekterske nastave; Praktikum metodike mekterske nastave	Predavanja Seminari i radionice Vježbe Grupni rad Timski rad Samostalni zadaci Internet Konsultacije Mentorski rad Istraživanje Prezentacije Praktični rad	Pismeni ispit (esejska pitanja i pitanja objektivnog tipa) Usmeni ispit Samostalno izrađeni nastavni materijali Analiza dnevnika metodičke prakse Analiza tri nastavne pripreme Analiza izvedbe tri časa u mektebu Analiza dvije edukativne radionice
5	D2	Izvodi mektersku nastavu	Realizira čas u mektebu	Praktikum metodike mekterske nastave	Predavanja Seminari i radionice Vježbe Grupni rad Timski rad Samostalni zadaci Internet Konsultacije Mentorski rad Istraživanje	Tri nastavne pripreme Izvedbe tri časa u mektebu Izvedba dvije edukativne radionice

					Prezentacije Praktični rad	
5	D3	Dokumentuje i evaluira nastavu	Piše izvještaj i evaluaciju održane mektonske nastave	Praktikum metodike mektonske nastave	Predavanja Seminari i radionice Vježbe Grupni rad Timski rad Samostalni zadaci Internet Konsultacije Mentorski rad Istraživanje Prezentacije Praktični rad	Dnevnik metodičke prakse
5	D2, D3	Prepoznaje društvene devijacije	Prepoznaje društvene devijacije	Pedagogija s metodikom mektonske nastave	Predavanja Seminari i radionice Vježbe Grupni rad Timski rad Samostalni zadaci Internet Konsultacije Mentorski rad Istraživanje Prezentacije Praktični rad	Pismeni ispit (esejska pitanja i pitanja objektivnog tipa) Usmeni ispit

3.3. Nastavni plan studijskog programa

Nastavni plan Stručnog studija imameta utvrđen je članom 7. Odluke Rijaseta (broj: 02-03-2-2-4821-3/25 od 30. 10. 2025.) i obuhvata sljedeće predmete:

I SEMESTAR (30 ECTS)

Br.	Predmet	Šifra	Predavanja	Seminar	Vježbe	ECTS
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) I	INKI 3001	0	1 ¹	1 ²	4
2.	Uvod u akaid i uporedne religije	INAK 3020	2	0	1	5
3.	Uvod u tefsir	INTE 3006	2	0	1	4
4.	Poslanička tradicija: hadis i sira	INHA 3019	2	0	1	4
5.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I	INFI 3002	2	0	1	4
6.	Islamska etika ³	INIF 3016	2	0	1	4
7.	Imamet ⁴	INIM 3001	2	0	1	5
Ukupno:						30

II SEMESTAR (30 ECTS)

Br.	Predmet	Šifra	Predavanja	Seminar	Vježbe	ECTS
1.	Učenje Kur'ana (Kiraet) II	INKI 3002	1	1	1	4
2.	Uvod u šerijatsko pravo	INFI 3007	2	0	1	5
3.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat) II	INFI 3003	2	0	1	4
4.	Vakuf: pravo i organizacija	INFI 3014	1	0	1	2
5.	Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini	INIC 3016	2	0	1	4
6.	Pedagogija s metodikom mektepske nastave	INRP 3039	2	0	1	4

¹ 1 sat vježbi.

² 1 sat korepetitorskih vježbi.

³ Premda je Odluka Rijaseta (broj: 02-03-2-2-4821-3/25 od 30. 10. 2025.) predviđjala da se predmeti Islamska etika i Imamet realiziraju u drugom, odnosno ljetnom semestru, Elaboratom je planirana njihova realizacija u prvom, odnosno zimskom semestru kako bi se osigurala mogućnost zajedničkog praćenja predavanja od strane studenata Stručnog studija imameta i Seminara za imame. S druge strane, predmet Islamska kultura na Balkanu planira je u drugom, odnosno ljetnom semestru.

⁴ Predmet Imamet obuhvata i nastavne jedinice koje se odnose na islamsku komunikativnu teologiju (hatabet, vaz i medijsko komuniciranje).

7.	Islamska kultura na Balkanu	INIC 3009	2	0	1	3
8.	Izborni predmet ⁵	IN__ 04__	2	0	1	4
Ukupno:						30

III SEMESTAR (30 ECTS)

Br.	Stručna imamsko-muallimska praksa	Šifra	Predavanja	Seminar	Vježbe	ECTS
1.	Praktikum imameta	INIM 3013	0	0	4	20
2.	Praktikum metodike mektepske nastave.	INRP 3040	0	0	2	10
Ukupno:						30

U skladu s članom 8. Odluke Rijaset (broj: 02-03-2-2-4821-3/25 od 30. 10. 2025.), stručna imamsko-muallimska praksa realizira se u prostorijama Fakulteta (priprema za praksu i refleksija na praksu), odnosno džematima Islamske zajednice i drugim ustanovama (centri za zdravo starenje i sl.) (hospitacija i izvođenje praktičnog rada).

Praksa se realizira u džematima na području muftijstva/mešihata na kojem redovni student ima prebivalište, odnosno vanredni student ima radni angažman.

Odgovorna lica za planiranje, programiranje, organiziranje i realiziranje prakse su nastavnici predmeta Imamet i Pedagogija s metodikom mektepske nastave, u saradnji sa predmetnim asistentima, stručnim saradnicima – metodičarima i imamima – mentorima.

Na temelju kriterija koje utvrđuje Vijeće Fakulteta, na prijedlog mešihata/muftijstava, Rijaset uspostavlja bazu imama – mentora na području svih mešihata/muftijstava.

Ocjenu uspješnosti realizacije prakse daju nastavnici predmeta Imamet i Pedagogija s metodikom mektepske nastave na osnovu povratnih informacija o vrednovanju prakse koje pružaju predmetni asistenti, stručni saradnici – metodičari i imami – mentori.

3.4. Struktura studijskog programa i uslovi upisa u sljedeći semestar

Studij je organiziran u 3 semestra.

Uslovi za upis u naredni semestar i načela napredovanja studenata bit će definirani u skladu s *Pravilima studiranja Univerziteta* (prag ostvarenih ECTS bodova, maksimalni broj prenesenih ECTS itd.).

3.5. Uslovi izbora predmeta sa drugih studijskih programa/ u okviru međunarodne razmjene

⁵ Izborni predmeti predviđeni Odlukom Rijaset (broj: 02-03-2-2-4821-3/25 od 30. 10. 2025.) su: Islamsko dušebrižništvo, Studij genocida i Religija i društvo.

Studentima će biti omogućeno:

- a) da odaberu izborni predmet sa Studijskog programa islamske teologije, u skladu s članom 7. Odluke Rijaseta IZ BiH (broj: 02-03-2-2-4821-3/25 od 30. 10. 2025.);
- b) priznavanje dijela ECTS bodova ostvarenih u okviru programa međunarodne razmjene studenata.

3.6. Dokumentovanje ECTS stručne prakse

Stručna imamsko-muallimska praksa (Praktikum imameta i Praktikum metodike mektepske nastave) u obimu od 30 ECTS dokumentuje se kroz:

- a) digitalni/e-dnevnik prakse, kojem pristup imaju:
 - nastavnici i asistenti predmeta Imamet, Pedagogija s metodikom mektepske nastave, Praktikum imameta i Praktikum metodike mektepske nastave;
 - stručni saradnici – metodičari (stručni saradnik za imamsko-muallimsku praksu i praktikum iz imameta, stručni saradnik za metodičku praksu i praktikum iz religijske pedagogije i religijske psihologije;
 - imam-mentor u džematu;
- b) redovne mentorsko-studentske refleksije i izvještaje;
- c) završni izvještaj o praksi sa ocjenom imama-mentora i nastavnika.

3.7. Način završetka studijskog programa

Završetak Stručnog studija imameta podrazumijeva:

- a) položene sve ispite iz teorijskih i metodičkih predmeta (ukupno 60 ECTS);
- b) uspješno realiziranu i pozitivno ocijenjenu stručnu imamsko-muallimsku praksu (ukupno 30 ECTS).

4. OPIS PREDMETA NA STUDIJU (Obrazac SP2)

U prilogu su uvršteni opisi (silabusi) predmeta na Stručnom studiju imameta navedeni u obrascu SP2 *Pravilnika o postupku usvajanja i izmjene studijskih programa na Univerzitetu u Sarajevu*.

Silabusi obuhvataju:

- a) podatke o predmetu (naziv predmeta bez korištenja skraćenica, ciklus studija, ECTS, broj sati, status predmeta, godina studija, semestar, preduslovni predmeti ukoliko postoje);
- b) ciljeve predmeta;
- c) očekivane ishode učenja;
- d) tematske jedinice koje će se izučavati;
- e) metode izvođenja nastave;
- f) metode provjere znanja;
- g) literaturu (obaveznu i dopunsku).

5. PRIJEVOD NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA NA ENGLISKI JEZIK

Prijevod nastavnog plana i programa na engleskom jeziku (*Curriculum of the Associate Degree in Imamate*) nalazi se u prilogu ovog elaborata.

6. DOKUMENTACIJA O ISPUNJAVANJU KADROVSKIH I PROSTORNIH USLOVA

6.1. Akademsko osoblje i stručnjaci iz prakse za izvođenje studijskog programa

Nastavu na Stručnom studiju imameta izvodit će nastavno osoblje UNSA-FIN izabrano u odgovarajuća akademska zvanja (asistent, viši asistent, docent, vanredni profesor, redovni profesor) i stručni saradnici u nastavi, u skladu sa kriterijima nadležne obrazovne vlasti za licenciranje. Fakultet trenutno raspolaže sa 29 članova akademskog osoblja na devet katedri, te 3 stručna saradnika u nastavi, naime za imamsko-muallimsku praksu i praktikum iz imameta, metodičku praksu i praktikum iz religijske pedagogije i religijske psihologije i korepetitora u nastavi kirata.

U segmentu stručne prakse bit će angažirani imami-mentori u džematima, u skladu s *Pravilnikom o stručnoj praksi studenata Fakulteta* (2018).

6.2. Materijalni resursi za izvođenje studijskog programa

Fakultet islamskih nauka raspolaže:

- a) amfiteatrom, sedam učionica u glavnoj i pomoćnoj zgradi, te jednom učionicom u Centru za Kur'an i sunnet. Da bi se nastava odvijala neometano, posebno sa većim grupama studenata, bit će neophodno osigurati korištenje konferencijske sale u Studentskom centru IZ BiH i srednje sale Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu koja ima status nastavne baze Fakulteta;
- b) bibliotekom sa čitaonicom i specijaliziranim fondom islamskih nauka. Također, studenti mogu koristiti bogate bibliotečke fondove Gazi Husrev-begove biblioteke;
- c) informatičkim resursima (računari, projektori, pametne table, pokrivenost wifi mrežom) i pristupom elektronskim bazama podataka (EBSCO, Scopus);
- d) e-platformom za učenje na daljinu.

Stručna praksa izvodit će se u prostorima organizacionih jedinica i ustanova IZ BiH, i to:

- a) džemata i mektepskih centar IZ BiH;
- b) ustanova institucije IZ BiH u kojima će se odvijati praktični rad.

6.3. Procjena optimalnog broja studenata na studijskom programu

Optimalan broj studenata po generaciji bit će preciziran odlukom Vijeća Fakulteta, uz uvažavanje:

- a) potreba IZ BiH za imamskim kadrom, shodno analizama i projekcijama Centra za kadrove IZ BiH;
- b) ljudskih, prostornih i materijalnih resursa Fakulteta;
- c) broja dostupnih imama-mentora u džematima.

7. PROCJENA ISPUNJENOSTI USLOVA IZ ODLUKE O KRITERIJIMA ZA AKREDITACIJU

7.1. Metodološka osnova procjene

Procjena ispunjenosti uslova u ovom poglavlju izvršena je prema *Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini* (Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine, broj: 05-02-2-117-1/19, 8. mart 2019.). Premda se radi o programu stručnog, necikličnog studija (90 ECTS), navedeni kriteriji predstavljaju relevantan i priznat okvir za ocjenu usklađenosti programa s nacionalnim i evropskim standardima osiguranja kvaliteta u visokom obrazovanju. U nastavku je dat sistematski prikaz usklađenosti programa s kriterijima 1-10. Potrebno je napomenuti da je Fakultet u skorijem periodu prošao proces sveobuhvatne samoevaluacije studijskih programa u svrhu pripreme za akreditaciju. Rezultat tog procesa bilo je usvajanje *Samoevaluacijskog izvještaja za studijske programa prvog i drugog ciklusa studija* na Senatu Univerziteta (broj: 01-3-40/25 od 26. marta 2025.). U izvještaju je detaljno obrazloženo i dokumentirano funkcioniranje unutrašnjeg sistema osiguranja kvaliteta Fakulteta, te usklađenost postojećih studijskih programa sa kriterijima za akreditaciju. Izvještaj je dostupan na bosanskom i engleskom jeziku na internet stranici Fakulteta (v. [SEI-UNSA-FIN-za-stampu-9.-5.-2025.pdf](#); [Samoevaluacijski-izvjestaj-za-studijske-programe-prvog-i-drugog-ciklusa-studija-na-Univerzitetu-u-Sarajevu---Fakultetu-islamskih-nauka-engleski.pdf](#)).

7.2. Procjena po kriterijima akreditacije

Kriterij	Sažetak zahtjeva	Procjena ispunjenosti	Dokazi/objašnjenja
1. Politika osiguranja kvaliteta	Postojanje formalne, dokumentirane i javno dostupne politike kvaliteta; usmjerenost na poboljšanje procesa učenja i poučavanja, istraživačkog rada, mobilnosti i internacionalizacije; uključivanje unutrašnjih i vanjskih aktera u osiguranje kvaliteta studijskih programa.	Ispunjen	Fakultet ima uspostavljen i funkcionalan sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, a referira se na politiku osiguranja kvaliteta Univerziteta koja je osavremenjena u decembru 2023. usvajanjem dokumenata <i>Politika kvaliteta</i> i <i>Politika kvaliteta studijskih programa</i> . Osiguranje kvaliteta čini sastavni dio strateškog upravljanja Fakultetom, što je dokumentirano kroz <i>Izvještaj o provođenju krovnih strategija/akcionog plana na području osiguranja kvaliteta u periodu 2020-2024</i> . Poboljšanje procesa poučavanja, istraživačkog rada i mobilnosti nastoji se postići primjenom niza mehanizama koji uključuju evaluaciju nastave, samoevaluaciju studijskih programa, nagrađivanje rezultata nastavnog rada i dr. U periodične revizije programa uključuju se unutrašnji akteri (uprava, osoblje i studenti Fakulteta) i vanjski akteri (IZ BiH, alumni, mediji i dr.). Elaborat o pokretanju Stručnog studija imameta sadrži opis

			planiranih postupaka osiguranja kvaliteta ovog studijskog programa (v. poglavlje 8. Elaborata).
2. Kreiranje i usvajanje programa	Programska dokumentacija mora biti rezultat jasno definirane procedure uz uključivanje studenata i relevantnih društvenih partnera, usklađena sa strategijom ustanove, standardima kvalifikacija, <i>Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH i Evropskim kvalifikacijskim okvirom</i> , te potrebama tržišta rada. Osiguran je interakcija programa sa profesionalnom praksom.	Ispunjen	Stručni studij imameta jasno je povezan sa krovnim strategijama, <i>Standardom kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet, Standardom zanimanja – Imam-muallim</i> , relevantnim odlukama Rijaseta IZ BiH i realnim potrebama IZ BiH. Detaljno su definirani ishodi učenja, nastavni plan i program, logička matrica ishoda i partneri iz prakse (Rijaset, muftijstva/mešihati, medžlisi) (v. potpoglavlja 1.2., 1.3. i 1.5.). Program se usvaja u skladu s propisima Univerziteta i Fakulteta koji normiraju nadležnosti Vijeća Fakulteta, organa osnivača, tj. IZ BiH (Rijaset i Vijeća muftija) i Senata Univerziteta u ovom postupku. Stručna praksa čini značajnu komponentu programa.
3. Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta	Pripremljenost i motiviranost akademskog osoblja za nastavu uz uvažavanje rezultata studentske evaluacije nastave; aktivna uloga studenata u nastavnom i istraživačkom procesu; transparentne procedure ocjenjivanja postignuća studenata i procedura žalbi na ocjenjivanje; uključenost studenata u rad tijela visokoškolske ustanove.	Ispunjen	Od kada je postao punopravnom članicom Univerziteta 2013., Fakultet nastoji uskladiti svoj rad s pravnim okvirom Univerziteta, a posebno u segmentu učenja, poučavanja i vrednovanja koji je detaljno elaboriran u <i>Pravilima studiranja</i> . Na Stručnom studiju imameta bit će primijenjene semestralne evaluacije nastave, analogno uhodanoj praksi na postojećim programima prvog i drugog ciklusa studija na Fakultetu. U <i>Samoevaluacijskom izvještaju</i> dokumentirano je poboljšanje kvaliteta nastave kao rezultat kontinuirane prakse evaluacije nastave. Ocjenjivanje studenata i procedura žalbi bit će provođeni u skladu s <i>Pravilima studiranja Univerziteta</i> (v. također potpoglavlje 2.9. Elaborata o ocjenjivanju). Predstavnici studenata već su uključeni u rad Odbora za osiguranje kvaliteta i Vijeća Fakulteta te učestvuju u donošenju odluka koje se tiču studijskih programa Fakulteta.

4. Upis, napredovanje, priznavanje i certificiranje	Transparentni uslovi upisa; mehanizmi priznavanja visokoobrazovnih kvalifikacija i prethodnog učenja; Dodatak diplomi.	Ispunjen	Fakultet vrši upis studenata na osnovu zakonskih odredaba i jasnih i transparentnih kriterija, u skladu s resursima za izvođenje programa i planom upisa kojeg odobrava IZ BiH, a usvaja Senat Univerziteta (v. potpoglavlje 6.3. Elaborata). Priznavanje inostranih kvalifikacija vrši se u skladu s <i>Pravilnikom o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija na Univerzitetu i Pravilniku o specifičnim kriterijima u postupku priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija u obrazovnim ustanovama IZ BiH</i>. Studentima se po završetku studija dodjeljuje diploma i dodatak diplomi. Elaborat o pokretanju Stručnog studija imameta sadrži definirane uslove za upis (v. potpoglavlja 2.5. i 2.6. Elaborata). Konkurs za upis bit će objavljivan na web stranicama Fakulteta i Univerziteta. Studenti će po završetku studija dobijati diplomu i dodatak diplomi s podacima o nazivu i nivou kvalifikacije i ishodima učenja.
5. Ljudski potencijali	Kvalitet i broj akademskog i neakademskog osoblja; HR politika, profesionalni razvoj kandidata za nastavno i nenastavno osoblje.	Ispunjen	Fakultet raspolaže dovoljnim brojem akademskog osoblja (29 nastavnika i saradnika, te 3 stručna saradnika u nastavi) što mu omogućava neometano izvođenje Stručnog studija imameta (v. potpoglavlje 6.1. Elaborata). Također, uposlen je dovoljan broj nenastavnog osoblja u skladu s usvojenom sistematizacijom radnih mjesta. Fakultet planski organizira stručne edukacije za svoje osoblje te ih potiče na praćenje edukacija u organizaciji službi Rektorata Univerziteta. Od 2022. godine uvedeno je ocjenjivanje rada nenastavnog osoblja i kvaliteta procesa stručne, administrativne i tehničke podrške.
6. Resursi i finansiranje	Adekvatni prostorni, materijalni i finansijski resursi za održavanje programa; plan ulaganja u resurse; ugovori za nastavne baze.	Ispunjen	Elaborat sadrži opis prostornih i materijalnih resursa za izvođenje Stručnog studija imameta, uključujući učionice, biblioteku, čitaonicu, IT infrastrukturu, pristup bazama podataka (v. potpoglavlje 6.2. Elaborata).

			Stručna praksa će, u saradnji sa osnivačem, biti realizirana u džematima. Očekuje se korištenje prostorija Studentskog centra IZ BiH i Gazi Husrev-begove biblioteke kao nastavne baze Fakulteta. Elaborat sadrži finansijsku analizu prema obrascu SP5.
7. Upravljanje informacijama o studijskim programima	Sistem prikupljanja, obrade i korištenja informacija o programima.	Ispunjen	Fakultet ima uspostavljene sisteme za prikupljanje i analizu podataka o prohodnosti, uspješnosti i napuštanju studija, što omogućava kontinuirano praćenje akademskog napretka studenata i identifikaciju izazova u procesu studiranja. Na Stručnom studiju imameta bit će primijenjen spomenuti mehanizam (v. poglavlje 8. Elaborata).
8. Informiranje javnosti o studijskim programima	Pravovremene i objektivne informacije o programu; ciljevi i ishodi studija; akademske biografije; min. 50% sadržaja na engleskom jeziku.	Ispunjen	Fakultet objektivno informira javnost o različitim aspektima studijskih programa, uključujući propise relevante za djelatnost Fakulteta i visokog obrazovanja, ažurirane bio-bibliografije nastavnog osoblja na bosanskom i engleskom jeziku, istraživačke profile akademskog osoblja (COBISS, Google Scholar, i dr.), nastavne planove i programe, zapisnike sa sjednica Vijeća Fakulteta i dr. Elaborat o pokretanju Stručnog studija imameta, skupa sa nastavnim planom i programom, bit će objavljen na web stranici Fakulteta nakon njegovog usvajanja.
9. Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija programa	Postojanje procedura za periodičnu evaluaciju, reviziju i unapređenje programa; uključivanje studenata i vanjskih dionika; praćenje realizacije ishoda učenja i njihova relevantnost za tržište rada.	Ispunjen	Elaborat o pokretanju Stručnog studija imameta predviđa, u okviru postupaka osiguranja kvaliteta, semestralnu evaluaciju nastave, anketiranje studenata o kvaliteti mentorskog angažmana, te periodičnu samoevaluaciju i eksternu evaluaciju/akreditaciju programa (v. poglavlje 9. Elaborata). Uz to, Elaborat sadrži SWOT analizu studija, opis rizika i mjere ublažavanja, kao i indikatore uspješnosti programa iz perspektive Fakulteta i IZ BiH (9.3., 9.4. i 9.5.).
10. Mobilnost akademskog	Podrška mobilnosti kroz zajedničke projekte i priznavanje	Ispunjen	Fakultet promovira međunarodnu mobilnost studenata i nastavnog

osoblja i studenata	ECTS; služba međunarodne saradnje; godišnja evidencija mobilnosti.		osoblja u saradnji sa Službom za međunarodnu saradnju Rektorata Univerziteta i vodi evidenciju ostvarenih mobilnosti. Elaborat o pokretanju Stručnog studija imameta predviđa mogućnost priznavanja ECTS bodova ostvarenih kroz međunarodnu razmjenu (v. potpoglavlje 3.5. Elaborata).
---------------------	--	--	--

7.3. Zaključak procjene

Na osnovu provedene analize, može se konstatovati da se Elaborat o pokretanju Stručnog studija imameta u velikoj mjeri povezuje sa kriterijima za akreditaciju. Program je jasno povezan s normativnim osnovama i potrebama IZ BiH, strukturiran kroz jasno definirane ishode učenja i relevantnu nastavno-metodičku matricu, uz aktivno uključivanje socijalnih partnera i prakse u džematima.

8. FINANSIJSKA ANALIZA

Finansijska analiza nalazi se u prilogu ovog elaborata, u obrascu SP5 *Pravilnika o predlaganju i usvajanju studijskih programa UNSA*.

9. OPIS POSTUPAKA OSIGURANJA KVALITETA STUDIJSKOG PROGRAMA

9.1. Sistem osiguranja kvaliteta

Unutrašnji sistem osiguranja kvaliteta (QA) na Fakultetu uspostavljen je 2019. godine i čine ga studenti i zaposlenici Fakulteta (nastavno i nenastavno osoblje) na čelu sa dekanom, a njegovu formalnu strukturu/organizaciju čine: prodekan za kvalitet, Odbor za osiguranje kvaliteta i Ured za osiguranje kvaliteta. Ova struktura djeluje kao sastavni dio integriranog univerzitetskog sistema kvaliteta, što podrazumijeva tijesnu saradnju sa prorektorom za kvalitet, Odborom za upravljanje kvalitetom i Službom za osiguranje kvaliteta Rektorata Univerziteta.

Kontekst uspostavljanja sistema osiguranja kvaliteta na Fakultetu čini reforma nastavnog procesa, metodologije i organizacije studija koja je postepeno provedena u skladu s principima bolonjskog procesa, u periodu od 2003. do 2015. godine,⁶ u čijem središtu je upravo koncept *osiguranja kvaliteta* u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (*European Higher Education Area*, EHEA).⁷

Sistem osiguranja kvaliteta Fakulteta utemeljen je na (a) zakonskim i podzakonskim aktima u oblasti visokog obrazovanja, kao i (b) internim propisima Univerziteta i Fakulteta.⁸ *Okvirni zakon o visokom obrazovanju u BiH* predviđa obavezu uspostavljanja mehanizama osiguranja

⁶ Univerzitet u Sarajevu – Fakultet islamskih nauka, *Samoevaluacijski izvještaj za studijske programe prvog i drugog ciklusa studija*, mart 2025, dostupno na:

⁷ *Bolonjska deklaracija*, Evropsko područje visokog obrazovanja – Zajednička deklaracija evropskih ministara obrazovanja, juni 1999, [Bolonjska deklaracija 1999.pdf](#).

⁸ Dokumenti i smjernice, [Dokumenti i smjernice | Univerzitet u Sarajevu](#).

kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja i akreditacije visokoškolskih ustanova,⁹ što je preduslov za međunarodno priznavanje diploma. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta donijela je odluke kojima se definišu minimalni standardi kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa.¹⁰ One se oslanjaju na *Standarde i smjernice za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja* (ESG) čime su principi kontinuiranog unapređenja i eksternog vrednovanja postali dio normativnog okvira. *Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo* (2022) također propisuje obavezu visokoškolske ustanove da uspostavi sistem osiguranja i upravljanja kvalitetom, te obavezu provođenja vanjske ocjene ovog sistema kroz procese akreditacije.¹¹

Upravni odbor Univerziteta u Sarajevu donio je *Odluku o uspostavljanju sistema osiguranja i upravljanja kvalitetom* 2017. godine čiji sastavni dio je *Politika kvaliteta*, ali je on preciznije uređen *Pravilnikom o sistemu osiguranja i upravljanja kvalitetom* 2019. godine. Fakultet islamskih nauka, kao članica Univerziteta, razrađuje ovaj sistem kroz vlastita pravila i pravilnike usklađene sa univerzitetskim. *Pravila Fakulteta* (2021) i *Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta* (2024) preciziraju kako se organizira unutrašnje osiguranje kvaliteta na Fakultetu.

Važno je napomenuti da je Fakultet, pored državnih i univerzitetskih propisa, u obavezi uskladiti svoj rad sa propisima i strateškim dokumentima Islamske zajednice. Jedan od takvih dokumenata je *Strategija razvoja visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada Islamske zajednice u periodu od 2014. do 2024. godine* koja je među strateškim zadacima predviđjela „7.1.2. osiguranje i kontrolu kvaliteta“, u skladu s Evropskim standardima i smjernicama (ESG).¹²

9.2. Postupci osiguranja kvaliteta koji će biti primijenjeni na Stručni studij imameta obuhvataju:

- a) Analizu usklađenosti prijedloga za usvajanje studijskog programa/ izmjena i dopuna programa sa standardima i normativima u djelatnosti visokog obrazovanja i kriterijima za akreditaciju;
- b) Redovno praćenje kvaliteta nastave i stručne prakse putem studentske ankete i izvještaja mentora prakse. Evaluacija nastave provodi se u skladu s *Pravilnikom o studentskoj evaluaciji rada akademskog osoblja i uspješnosti realizacije nastavnih planova i programa na Univerzitetu* (2018).;
- c) Upravljanje informacijama o studijskom programu: praćenje izlaznosti i prolaznosti na ispitima, prohodnosti studenata i uspješnosti studiranja, zapošljivosti svršenika programa, te stope napuštanja studija;
- d) Uključivanje svih internih sudionika (uprava, nastavno i nenastavno osoblje te studenti Fakulteta) i eksternih sudionika (alumni, osnivač, mediji i dr.) u periodične revizije programa;
- e) Periodičnu reviziju ishoda učenja (najmanje jednom u ciklusu važenja Standarda kvalifikacije - 10 godina);

⁹ Okvirni zakon o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, *Službeni glasnik BiH*, 59/07 i 59/09, članovi 1, 47-49, 61.

¹⁰ V. Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, [dokumenti agencije \(16\) \(1\).pdf](#).

¹¹ Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, *Službene novine Kantona Sarajevo*, 36/22, članovi 80-81.

¹² Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, *Strategija razvoja visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u periodu od 2014. do 2024.*, [Strategija razvoja](#), v. Strateški zadatak 7.1.2. (str. 85-88). V. također Prilog 3. *Samoevaluacijskog izvještaja „Implementacija strateškog zadatka 7.1.2. Osiguranje i kontrola kvaliteta“*, str. 146-149.

- g) Informisanje javnosti o svim aspektima programa (putem web stranice Fakulteta, profila na društvenim mrežama, promotivnih materijala, organiziranja dana otvorenih vrata i dr.);
- h) Dodjelu priznanja nastavnom osoblju za rezultate nastavnog, naučnoistraživačkog i naučnostručnog rada, međunarodne aktivnosti i društveni doprinos;
- i) Periodičnu samoevaluaciju i eksternu evaluaciju programa u svrhu njegove akreditacije.

9.3. SWOT analiza pokretanja Stručnog studija imameta

Snage (Strengths)

- Jasna povezanost programa s realnim potrebama IZ BiH, posebno u manjim, ruralnim, povratničkim i dijasporalnim džematima gdje je izražen deficit imamskog kadra;
- Utemeljenost programa na važećim dokumentima Rijaseta IZ BiH (*Standard zanimanja - Imam-muallim* i *Standard kvalifikacije - Stručni saradnik za imamet*), čime se osigurava usklađenost obrazovanja s opisom poslova i kompetencijama radnog mjesta;
- Praktična orijentacija studija, sa značajnim udjelom stručne prakse u džematskom okruženju, što doprinosi bržoj profesionalnoj integraciji svršenika;
- Relativno kratko trajanje studija, koje omogućava brže uključivanje kadra u imamsku službu;
- Institucionalna podrška IZ BiH koja olakšava organizaciju prakse, mentorstvo i zapošljavanje svršenika;
- Standardizacija minimalnih kompetencija imama u srednjim i nižim kategorijama džemata, čime se doprinosi ujednačavanju kvaliteta imamske službe u različitim džematima, međžlisisima i muftijstvima/mešihatima.

Slabosti (Weaknesses)

- Ograničeno trajanje programa podrazumijeva reduciranu obradu pojedinih nastavnih sadržaja;
- Kvalitet stručne prakse u velikoj mjeri zavisi od raspoloživosti i stručnosti mentora u džematima, što može dovesti do neujednačenih ishoda učenja;
- Potencijalno niži profesionalni status u poređenju s imamima koji završavaju Studijski program islamske teologije, što može utjecati na motivaciju kandidata;
- Ograničene mogućnosti napredovanja ukoliko ne bude olakšano priznavanje ostvarenih ECTS kredita prilikom nastavka obrazovanja na prvom ciklusu studija;
- Dodatno opterećenje nastavnih i organizacijskih kapaciteta Fakulteta, posebno u segmentu koordinacije prakse i mentorstva.

Prilike (Opportunities)

- Mogućnost sistemskog rješavanja problema nedostatka imamskog kadra u određenim regijama;
- Jačanje saradnje između Fakulteta, muftijstava/mešihata i džemata kroz zajedničku realizaciju prakse i mentorstva;
- Razvoj dodatnih programa stručnog usavršavanja i cjeloživotnog učenja za imame koji završe stručni studij;
- Mogućnost prilagođavanja programa potrebama dijaspore i specifičnih lokalnih zajednica, u segmentu prakse u džematima;
- Potencijal za kasnije akademsko priznavanje dijela studija kroz vertikalnu prohodnost ka višim kvalifikacijama.

Prijetnje (Threats)

- Nedovoljna finansijska i institucionalna podrška za dugoročnu realizaciju programa i kvalitetnu praksu;
- Zadržavanje strukturnih problema u džematima (niske plate, radno opterećenje i dr.), koji mogu obeshrabriti svršeničke da prihvate službu u deficitarnim sredinama;
- Moguće nepovjerenje dijela džemata prema imamima sa kraćim oblikom formalnog obrazovanja;
- Rizik da se program koristi kao zamjena za razvoj dugoročnih kadrovskih strategija IZ BiH, umjesto kao njihov dopunski element;
- Ograničen interes kandidata ukoliko profesionalni status i uslovi rada ne budu unaprijeđeni.

9.4. Analiza rizika i mjere ublažavanja

9.4.1. Rizik neujednačenog kvaliteta stručne prakse

Opis rizika:

Kvalitet stručne prakse može značajno varirati u zavisnosti od kapaciteta džemata, dostupnosti kvalifikovanih mentora i organizacijskih mogućnosti medžlisa IZ BiH. Postoji rizik da praksa u nekim sredinama bude svedena na formalno prisustvo, bez sistematskog stručnog vođenja i evaluacije.

Mjere ublažavanja:

- Uspostavljanje jasnih kriterija za izbor imama-mentora;
- Obavezna kratka obuka i upute za imame-mentore. Ovu obuku bi realizirali nastavnici i asistenti predmeta Imamet i Pedagogija s metodikom mektepske nastave, te stručni saradnici-metodičari;
- Uvođenje standardiziranih obrazaca za praćenje prakse i evaluaciju studenata i angažmana imama-mentora, uključujući digitalni/e-dnevnik prakse;
- Nadzor Fakulteta nad realizacijom prakse u saradnji s muftijstvima i medžlisima.

9.4.2. Rizik nedovoljne motivacije kandidata za rad u deficitarnim sredinama

Opis rizika:

I pored bržeg obrazovnog puta, kandidati mogu izbjegavati rad u sredinama sa slabijim ekonomskim uslovima, lošijom infrastrukturom i većim radnim opterećenjem, što može umanjiti efekat programa na rješavanje kadrovskog deficita.

Mjere ublažavanja:

- Povezivanje upisne politike sa stvarnim potrebama medžlisa;
- Uvođenje stipendija ili drugih oblika podrške za studente koji se obavežu na rad u deficitarnim džematima u određenom vremenskom periodu;
- Prioritetno zapošljavanje svršeničke u sredinama sa najvećim potrebama;
- Uvođenje sistema profesionalne podrške mladim imamima u prvim godinama službe.

9.4.3. Rizik ograničenih mogućnosti profesionalnog napredovanja

Opis rizika:

Ako se ne osiguraju jasni i realni prelazi ka višim stepenima obrazovanja, ali i mehanizmi napredovanja u imamskoj službi, postoji rizik da svršenici stručnog studija ostanu dugoročno profesionalno ograničeni, što može negativno utjecati na motivaciju i kvalitet rada.

Mjere ublažavanja:

- Jasni kriteriji priznavanja ostvarenih ECTS bodova na stručnom studiju u cilju nastavka obrazovanja na prvom ciklusu studija;
- Razvoj programa stručnog usavršavanja i cjeloživotnog učenja za imame;
- Uvođenje mehanizama evaluacije rada imama i napredovanja u službi u IZ BiH.

9.4.4. Rizik preopterećenja institucionalnih kapaciteta

Opis rizika:

Organizacija nastave, prakse, mentorstva i evaluacije zahtijeva dodatne ljudske i administrativne resurse Fakulteta i medžlisa IZ BiH, što može dovesti do opterećenja postojećih kapaciteta.

Mjere ublažavanja:

- Precizno planiranje upisnih kvota u skladu s realnim kapacitetima;
- Harmoniziranje strukture studijskih programa Fakulteta (rasporeda predmeta u zimskom i ljetnom semestru);
- Angažiranje stručnjaka iz prakse;
- Korištenje digitalnih alata za praćenje prakse i administraciju.

9.4.5. Rizik percepcije sniženih standarda

Opis rizika:

Dio javnosti u IZ BiH program može percipirati kao „skraćeni put“ do sticanja diplome imameta, što može utjecati na prihvatanje svršenika u lokalnim sredinama.

Mjere ublažavanja:

- Jasna komunikacija ciljeva, ishoda učenja i sadržaja programa;
- Isticanje normativne utemeljenosti i standarda kvalifikacije;
- Transparentni kriteriji upisa, evaluacije i završetka studija;
- Praćenje kvaliteta rada svršenika programa.

9.5. Indikatori uspješnosti programa

9.5.1. Indikatori upisa, prohodnosti i završetka studija (domen odgovornosti i Fakulteta i IZ BiH)

- Broj upisanih studenata po generaciji u odnosu na planiranu upisnu kvotu;
- Stopa izlaznosti i prolaznosti na ispitima;
- Stopa prohodnosti na studiju;
- Stopa napuštanja studija;
- Procenat studenata koji uspješno završe studij u predviđenom roku.

9.5.2. Indikatori kvaliteta teorijske nastave i stručne prakse (primarno u domenu odgovornosti Fakulteta; odgovornost IZ BiH u segmentu rada imama – mentora)

- Semestralna evaluacija nastave;
- Vrednovanje nastavnog rada akademskog osoblja Fakulteta na osnovu kriterija *Pravilnika o priznanjima UNSA-FIN*;
- Broj realizovanih mektepskih, edukacijskih i društvenih aktivnosti tokom prakse.
- Ocjene mentora o osposobljenosti studenata za samostalan rad;
- Evaluacije studenata o kvalitetu mentorski vođene prakse;
- Periodična samoevaluacija programa;
- Periodična eksterna evaluacija, odnosno akreditacija programa.

9.5.3. *Indikatori zapošljavanja i rasporeda u imamskoj službi (domen odgovornosti IZ BiH)*

- Broj i procenat svršenika zaposlenih u imamskoj službi u roku od 6-12 mjeseci nakon završetka studija;
- Broj i procenat svršenika angažiranih u deficitarnim džematima;
- Prosječno trajanje zadržavanja svršenika programa na prvom radnom mjestu.

9.5.4. *Indikatori profesionalnih kompetencija i rada u zajednici (primarno u domenu odgovornosti IZ BiH; odgovornost Fakulteta na planu postizanja predviđenih kompetencija tokom studija)*

- Procjene muftijstava i džematskih odbora o kvalitetu rada svršenika;
- Učešće svršenika u dodatnim oblicima stručnog usavršavanja;
- Uključenost imama u odgojne, savjetodavne i društvene aktivnosti u zajednici.

9.5.5. *Indikatori institucionalnog učinka (domen odgovornosti IZ BiH)*

- Smanjenje broja nepopunjenih imamskih mjesta u ciljanim sredinama;
- Stabilnost kadrovske popunjenosti džemata tokom višegodišnjeg perioda.

STRUČNI STUDIJ IMAMETA

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

I SEMESTAR (30 ECTS)

Šifra predmeta: INKI 3001	Naziv predmeta: Učenje Kur'ana (Kiraet) I		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj sati: 45 Vježbe: 30; Korepetitorske vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Praktično usavršavanje studenata u oblasti učenja Kur'ana.		
Tematske jedinice:	1. <i>Isti 'aza i besmela.</i> 2. Učenje i tedžvidska analiza – sura <i>el-Fatihe</i>. 3. Učenje i tedžvidska analiza – 1-5. ajeta sure <i>el-Bekare</i>. 4. Učenje i tedžvidska analiza – I <i>džuz</i> Kur'ana. 5. Učenje i tedžvidska analiza – sure od <i>el-Kafirun</i> do <i>en-Nas</i>. 6. Učenje i tedžvidska analiza – II <i>džuz</i> Kur'ana. 7. Učenje i tedžvidska analiza – sure od <i>el-Asr</i> do <i>el-Kevser</i>. 8. Polusemestralni ispit - usmena provjera. 9. Učenje i tedžvidska analiza – III <i>džuz</i> Kur'ana. 10. Učenje i tedžvidska analiza – odlomci: <i>el-Bekare</i>, 255. ajet; <i>el-Bekare</i>, 284-286.; <i>Alu 'Imran</i>, 144-148.; <i>el-En'am</i>, 160-165.; <i>el-Isra'</i>, 110-111. 11. Učenje i tedžvidska analiza – sure od <i>el-Bejjine</i> do <i>et-Tekasur</i>. 12. Učenje i tedžvidska analiza – IV <i>džuz</i> Kur'ana. 13. Učenje i tedžvidska analiza – sure od <i>ed-Duha</i> do <i>el-Kadr</i>. 14. Učenje i tedžvidska analiza – V <i>džuz</i> Kur'ana. 15. Rekapitulacija obrađenog gradiva.		
Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	Identificirati, primijeniti i interpretirati tedžvidska pravila učenja Kur'ana prema Hafsovom rivajetu, demonstrirati učenje Kur'ana gledajući u obimu 100 stranice i napamet (hifz) u obimu 14 stranica (<i>el-Fatiha</i> , 1-5. ajeta <i>el-Bekare</i> , sure od <i>ed-Duha</i> do <i>en-Nas</i> , odlomci: <i>el-Bekare</i> , 255. ajet; <i>el-Bekare</i> , 284-286.; <i>Alu 'Imran</i> , 144-148.; <i>el-En'am</i> , 160-165.; <i>el-Isra'</i> , 110-111.), učiti Kur'an savjesno uvažavajući adabe.		

Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 3: Zdravlje i blagostanje SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	Vježbe, seminari, konsultacije, mentorski rad, kvizovi, tutorske grupe, audio-demostrativne metode.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Usmena provjera 100%
Literatura:	<i>Obavezna:</i> Kur'an. <i>Dopunska:</i> 1. Dževad Šošić, <i>Tedžvid – Komentar Džezzerije</i> , El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2019.

Šifra predmeta: INAK 3020	Naziv predmeta: Uvod u akaid i uporedne religije		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj prvog dijela predmeta jeste ponuditi pregled tradicionalnoga obrasca islamskoga vjerovanja kroz osnovnu analizu imanskih temelja i prvog islamskog šarta (vjera u Uzvišenog Allaha, u meleke, u objavljene Božije knjige, u Božije poslanike, u Kijametski dan i kada i kader, te svjedočenje). U drugom dijelu modula cilj je upoznati studente sa osnovnim teorijama iz oblasti znanstvenoga razumijevanja religijskoga fenomena odnosno judaizma i kršćanstva.		

Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	1. sedmica „Uvod u osnovnu terminologiju: vjera, vjerovanje, akaid, religija, obred“ 2. sedmica „Vjerovanje u uzvišenoga Allaha“ 3. sedmica „Allahova, dž.š., lijepa imena i svojstva“ 4. sedmica „Vjerovanje u meleke“ 5. sedmica „Vjerovanje u Božije knjige“ 6. sedmica „Vjerovanje u Božije poslanike“ 7. sedmica „Vjerovanje u Posljednji dan, Džennet i Džehennem“ 8. sedmica Polusemestralni usmeni ispit 9. sedmica „Vjerovanje u qadar“ 10. sedmica „Svjedočenje vjere u Allaha, dž.š. i poslanstvo Muhammeda, a.s.“ 11. sedmica „Kur'anski tekst o ehl el-kitabu“ 12. sedmica „Objava, obredi i blagdani u judaizmu“ 13. sedmica „Objava, obredi i blagdani u kršćanstvu“ 14. sedmica „Kršćanstvo u Bosni i Hercegovini“ 15. sedmica „Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini i međureligijski dijalog“
--	--

Ishodi učenja:	Znanje: Polaganjem ovoga predmeta svršenici će: a) steći znanje o temeljnim akaiidskim pojmovima; b) steći temeljna znanja, te mogućnost osnovnog teološkog razviđanja imanskih i islamskih šarti, c.) steći osnovne religiološke uvide o religijama judaizma i kršćanstva. Vještine: Polaganjem ovoga predmeta svršenici Fakulteta će biti u mogućnosti: a) adekvatno čitati osnovne akaiidske tekstove na našem jeziku; b) kompetentno razgovarati o temeljnim doktrinama religije islama sa džematlijama, predstavnicima medija, ali i pripadnicima drugih religijskih tradicija; c) detektirati nove oblike interpretiranja temelja i stubova religije islama; d.) biti u mogućnosti samostalno iščitavati osnovno religiološko štivo vezano za religiju judaizma i kršćanstva; d) razvijati međukulturalni dijalog i suživot. Kompetencije: Prilikom savladavanja tematike iz ovoga predmeta postižu se određene kompetencije za na nivou džemata prilikom osnovnih predstavljanja temelja i stubova islama. Dakle, stječu se i bazična znanja koja omogućavaju budućim imamima da podučavaju vjernike imanskim i islamskim šartima te ideji međukulturalnog dijaloga.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 3: Zdravlje i blagostanje SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. interaktivna predavanja 80 % 2. radionice 10 % 3. prezentacije studenata 10 %
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	a) redovni studenti 1. Prezentacije studenata 20 % 2. Polusemestralni usmeni ispit 40 % 3. Završni usmeni ispit 40 % b) vanredni studenti 1. Polusemestralni usmeni ispit 50 % 2. Završni usmeni ispit 50 %

Literatura:	Obavezna: 1. Adnan Silajdžić, Samir Beglerović, Kenan Čemo, Orhan Jašić, <i>Vjersko-teološko tumačenje osnova islamskog vjerovanja</i>, FIN, Sarajevo, 2025. 2. Hrestomatija: <i>Uvod u nauku akaida</i>, ur. Nedžad Grabus, Sarajevo, FIN, 2005. 3. Obavezna: <i>Religije svijeta</i>, KS, Zagreb, 1987. (samo poglavlja o judaizmu i kršćanstvu), str. 275-310. i 340–392. Dopunska: 1. Rešid Hafizović, <i>Teološki traktati 1: O načelima islamske vjere</i>, Sarajevo, 1996.; (drugo izd. pod naslovom: „Imanski šarti“, Sarajevo, 2006.) 2. Rešid Hafizović, <i>Stubovi islama i džihad</i>, Sarajevo, 2015. 3. Nedžad Grabus, <i>Od „drugoga“ do bližnjega</i> (eseji o islamu u sekularnoj državi i međureligijskom dijalogu) Averroes, Ljubljana, 2020.
-------------	--

Šifra predmeta: INTE 3006	Naziv predmeta: Uvod u tefsir		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Predočiti glavne informacije o formi i sadržaju Kur'ana; prezentirati značenja tefsirske terminologije i njihovu tefsirsku ulogu u otkrivanju značenja kur'anskog teksta; definirati glavne tefsirske termine u njihovom unutarnjem suodnosu i njihovo pozicioniranje unutar povijesnog konteksta škola tumačenja Kur'ana.		

Tematske jedinice:	sedmica: Definicija Kur'ana sedmica: Objava Kur'ana sedmica: Forma Kur'ana sedmica: Historija Kur'ana sedmica: Sedam harfova Kur'ana sedmica: Kiraeti Kur'ana sedmica: Podjela Kur'ana na mekkanska i medinska ajeta i sure sedmica: Polusemestralni ispit sedmica: Jezik i stil Kur'ana sedmica: Povodi Objave Kur'ana sedmica: Tefsirska podjela ajeta Kur'ana sedmica: Derogirani i derogirajući ajeti sedmica: I'džaz Kur'ana sedmica: Metode tumačenja Kur'ana sedmica: Rezime i verifikacija prisustva studenata.
Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	Student objašnjava formu i sadržaj Kur'ana te pojašnjava terminologiju i pravila tefsira; objašnjava osnovne tefsirske pojmove; planira, programira i realizira edukaciju o Kur'anu; oživljava kur'anske vrijednosti u džematu; primjenjuje tefsir u radu s džematom
Metode i oblici izvođenja nastave:	Predavanje, prezentacije, vježbe, tekstualni metod: analiza kur'anskih ajeta i komentara, konsultacije, prezentacije studenata, diskusione i dijaloške, metode, vizualno-demostrativne metode, mentorski rad
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Redovni studenti: Aktivnost: 10 bodova Polusemestralni pismeni i usmeni ispit: 45 bodova; Završni pismeni i usmeni ispit: 45 bodova Vanredni studenti: Polusemestralni pismeni i usmeni ispit: 50 bodova; Završni pismeni i usmeni ispit: 50 bodova.

Literatura:	Obavezna: 1. Enes Karić, <i>Uvod u tefsirske znanosti</i>, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1988. (str. 15-152; 177-182) 2. Dželaluddin Sujuti, <i>Itqan</i>, I dio, preveo s arapskog Almir Fatić, Sova Publishing, Sarajevo, 2012. (str. 34-38). Dopunska: 1. Mehmed Handžić, <i>Uvod u tefsirsku i hadisku nauku</i>, Sarajevo, 1973. 2. Nerkez Smailagić, <i>Uvod u Kur'an</i>, Zagreb, 1975. 3. Jusuf Ramić, <i>Povodi objave Kur'ana</i>, Sarajevo, 1984, 2019. 4. Imam en-Nevevi, <i>Adabi učenja Kur'an</i>, s arapskog preveo Husejn Omerspahić, Sarajevo, 1998. 5. Muhamed Tufo, <i>Temelji tefsirske nauke</i>, reprint izdanje, Sarajevo, 2004. 6. Safvet Halilović, <i>Osnovi tefsira</i>, Zenica, 2005. Drugo dopunjeno izdanje: Sarajevo, 2015. 7. Jusuf Ramić, <i>Naši prijevodi Kur'ana i stil kur'anskog izraza</i>, Sarajevo, 2010. 8. Tabatabai, <i>Kur'an u islamu</i>, s arapskog preveli Enes Karić i Nusret Čančar, Sarajevo, 2008. 9. Ebul-Hasen Ali en-Nejsaburi, <i>Povodi objave Kur'ana</i>, Sarajevo, 2011. 10. Sulejman Topoljak, <i>Osnovi tefsira</i>, Novi Pazar, 2014. 11. M.M. El-A'zami, <i>Historija kur'anskoga teksta</i>, s engleskog preveo Džemaludin Latić, Sarajevo, 2014. 12. Balil Abd al-Karim, <i>Kur'anska terminologija</i>, s engleskog preveo Almir Fatić, Sarajevo, 2019. 13. Dželaluddin es-Sujuti, <i>Itqān - Sveobuhvatni uvodnik u kur'anske nauke 2</i>, prijevod s arapskog i bilješke Almir Fatić, Sarajevo, 2023.
-------------	---

Šifra predmeta: INHA 3019	Naziv predmeta: Poslanička tradicija: hadis i sira		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		

Preduslov za upis:	Nema
Cilj (ciljevi) predmeta	• da studenti budu upoznati s temeljnom hadiskom terminologijom, povijesnim razvojem hadiske nauke, najrenomiranijim hadiskim učenjacima te temeljnim hadiskim zbirkama i djelima; • da se studenti osposobe za kompetentno i samostalno iščitavanje hadiske literature; • da studenti usvoje, kontekstualiziraju i razumiju najvažnije događaje iz životopisa Muhammeda, s.a.v.s.
Tematske jedinice	1. Uvodni čas – Upoznavanje studenata s predmetom 2. Osnovni pojmovi hadiske nauke (hadis, sunnet, kudsī hadis, haber, eser, sira...) 3. Autoritativnost sunneta i životopisa Poslanika, s.a.v.s. 4. Tri faze bilježenja hadisa i vrste hadiskih zbirki 5. Temeljne karakteristike odnosa prvih generacija muslimana prema hadisima 6. Hadiske discipline – 1. dio 7. Hadiske discipline – 2. dio 8. Polusemestralni pismeni ispit 9. Podjela hadisa u odnosu na karakteristike njegovog teksta 10. Podjela hadisa u odnosu na druge kriterije (vjerodostojnost, spojenost seneda...) 11. Hadisi slabe vjerodostojnosti i apokrifni hadisi 12. Pretposlanički period života Muhammeda, s.a.v.s. 13. Mekanski period života Muhammeda, s.a.v.s. 14. Medinski period života Muhammeda, s.a.v.s. 15. Najznačajnije pouke iz života Muhammeda, s.a.v.s./ Rekapitulacija svih tematskih jedinica

Ishodi učenja	Znanje: Studenti će biti u stanju: a) adekvatno razumijevati temeljnu hadisku terminologiju, b) izložiti povijesni razvoj hadiske nauke i c) predstaviti najznačajnije događaje iz životopisa Muhammeda, a.s. Vještine: Studenti će moći edukovati džemat o sunnetu i pripremati edukativni sadržaj o hadisu Kompetencije: Studenti će brinuti o oživljavanju sadržaja iz sunneta i sire u životima pojedinaca i zajednice te koristiti hadise u praktičnom radu s džematom
Cilj održivog razvoja (SDG)	SDG4 – Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave	Interaktivna nastava Interaktivne vježbe Individualni rad Grupni rad
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene	Zadatak (učenje Bejkunije napamet i njenog prijevoda): 20% Polusemestralni pismeni ispit: 30% Završni pismeni i usmeni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu neophodno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Literatura	Obavezna: 1. <i>Terminologija hadisa</i> (hrestomatija), priredio: hfz. Aid Smajić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2006. 2. Musić Kenan, Fadilj Maljoki i Kamber Kamberi, <i>Priručnik za Bejkunijju</i>, u pripremi. 3. Ramadan, Tarik, <i>Stopama Božijeg Poslanika</i>, prijevod s engleskog: Fikret Pašanović, Udruženje Ilmijje Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2007. Dopunska: 1. Halilović Safvet, <i>Sira – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika</i>, El-Kalem, Sarajevo 2016. 2. Musić Kenan, <i>U susret Resulullahu</i>, Mak invest, Sarajevo, 2013. 3. Lings, Martin, <i>Muhammed: život Vjerovjesnika islama zasnovan na najranijim izvorima</i>, s engleskog prevele: Amra Sulejmanović-Hajdarević i Indira Ustavdić-Crnčević, Connectum, Sarajevo, 2007. 4. A. C. Brown, Jonathan, <i>Hadis: naslijeđe vjerovjesnika Muhammeda</i>, s engleskom prevela: Azra Mulović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 1437/2016. 5. Mahmutović Mirsad, <i>Povodi nastanka Vjerovjesnikovih hadisa</i>, II dopunjeno izdanje, IC El-Kalem, Sarajevo, 2011. 6. Karalić Mahmut, <i>Hadis i hadiske znanosti</i>, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2010. 7. Maljoki Fadilj, <i>“Skriveni nedostaci u hadisu” i njihov utjecaj na izvođenje pravnih propisa</i>, magistarski rad, Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, 2017. 8. Nakičević Omer, <i>Arapsko-islamske znanosti i glavne škole od XV do XVII vijeka (Sarajevo, Mostar, Prusac)</i>, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1988. 9. Nakičević Omer, <i>Uvod u hadiske znanosti: Hadis I</i>, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1986.
------------	---

Šifra predmeta: INF1 3002	Naziv predmeta: Islamsko obredoslovlje (Ibadat) I		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status:	Ukupan broj kontakt sati: 45		

Obavezni	Predavanja: 30; Vježbe: 15
Odgovorni nastavnik/ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada
Preduslov za upis:	Nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa: - temeljnim pravilima i terminologijom iz poglavlja o obrednoj čistoći i namazu; - vjerskom praksom i tradicijom izvršavanja obreda kod bosanskohercegovačkih muslimana; - rješenjima Islamske zajednice kojima su donijeta specifična pravila u domenu namaza; - pojavama nekih „novih praksi“ načina klanjanja i stavove naše pravne škole ili Islamske zajednice o tim praksama; - primjenom znanja o obrednoj čistoći i namazu i organizirati zajedničko obavljanje namaza.
Tematske jedinice:	1. Upoznavanje s predmetom. Ciljevi obreda u islamskom učenju. 2. Vrste obredne čistoće. Abdest 3. Obredno kupanje (gusul) i simboličko čišćenje (tejemum). 4. Osoba s pravnom isprikom, Obredno čišćenje ženske osobe. 5. Uvjeti za namaz 6. Sastavni dijelovi namaza 7. Sastavni dijelovi namaza 8. Polusemestralni ispit 9. Klanjanje u džematu 10. Šta kvari namaz; Pokuđene radnje u namazu 11. Nafile namazi; Namaz bolesne osobe, putnika, radnika 12. Džuma namaz; Bajram namaz 13. Dženaza namaz 14. Kurban 15. Rezime i evaluacija

Ishodi učenja:	Nakon odslušanog i položenog predmeta studenti će biti u stanju: a) definisati i objasniti temeljne pojmove iz oblasti Ibadata (Obredoslovlja) tj. iz poglavlja o obrednoj čistoći i namazu; b) izložiti i klasificirati znanja iz oblasti obredne čistoće, namaza; c) citirati argumente hanefijske pravne škole o načinu obavljanja namaza; d) identificirati i tumačiti zvanične stavove Islamske zajednice prema ibadetskim pitanjima koje je donijela; e) povezati teorijsko znanje sa konkretnim pitanjima iz prakse.
Cilj održivog razvoja (SDG):	-
Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Prezentacije - Diskusije - Radionice - Studije slučaja - Tekstualne analize - Terenski rad i dr.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Aktivnost na predavanjima - 10 bodova - Seminarski rad – 20 bodova - Polusemestralni pismeni i usmeni ispit I – 35 bodova - Završni pismeni i usmeni ispit - 35 bodova - Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.

Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Muhamed Madžid Itr, <i>Hanefijski fikh</i>, preveo Asmir Imamović, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2014. 2. Enes Ljevaković, Elvir Duranović, Sumeja Ljevaković-Subašić, „Argumenti hanefijskog mezheba na određana sporna pitanja iz obredoslovlja i vjerske prakse muslimana u BiH“, u: <i>Islamska tradicija Bošnjaka na razmeđu stoljeća: Izazovi novih tumačenja islama</i>, Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka, 2018., str. 167-193. https://www.academia.edu/36289576/Argumenti_hanefijskog_mezheba_na_odre%C4%91ana_sporna_pitanja_iz_obredoslovlja_i_vjerske_prakse_muslimana_u_BiH?auto=download 3. Mustafa Hasani, <i>Ibadat (Hrestomatija)</i>, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009, str. 65-217 i 395-410. 4. Fetva o obavezi pridržavanja hanefijskog mezheba http://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/193-fetva-o-obavezi-pridrfavanja-henefijskog-mezheba 5. Fetva o spajanju namaza http://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/2486-fetva-o-spajanju-namaza 6. Fetva o klanju kurbana http://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/194-fetva-o-klanju-kurbana 7. Fetva Muftije travničkog o upotrebi kurbanskog mesa namijenjenog učenicima medrese u Travniku http://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/18593-fetva-muftije-travnickog-o-upotrebi-kurbanskog-mesa-namijenjenog-ucenicima-medrese <i>Dopunska:</i> 8. Ibrahim Halebi, <i>Multeqa'l-ebhur (Stjecište mora)</i>, preveli: Omer Nakičević (...), Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2002, str. 7-240. 9. Abdulhamid Mahmud Tuhmaz, <i>Hanefijski fikh</i>, I, preveli: Zuhdija Hasanović (...), Haris Grabus, Sarajevo, 2002. 10. Dr. Vehbe Ez-Zuhajli, <i>El-Fiqhu'l-islamijju ve edilletuhu</i>, I, Daru'l-Fikr, Damask, 1996. 11. Hasan ibn Ammar eš-Šurunbulali, <i>Hanefijski fikh</i>, preveo Jusuf Džafić, Planjax Komerc, Tešanj, 2017. 12. Dr. Jusuf El-Kardavi, <i>Ibadet u islamu</i>, preveli Mesud Džajić i Numan Čosić, Konjic, 2001.
-------------	---

Šifra predmeta: INIF 3016	Naziv predmeta: Islamska etika		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Sticanje uvida u osnovne pojmove etike i u osnovne etičke teorije i argumentativne koncepcije u povijesti etičke misli u grčkoj filozofskoj tradiciji, drevnim istočnim filozofijama, u islamskoj teološkoj i filozofskoj tradiciji, u srednjovjekovnoj i kršćanskoj filozofskoj i teološkoj tradiciji i u novovjekovnoj, modernoj i suvremnoj zapadnoj etičkoj tradiciji.		

Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	1. ‘Ilm al-ahlak – pojam i definicija; značenje i značaj islamske etičke misli; moral i etika; teorije i pravci 2. Moralni odgoj u izvorima islama; objavljeni odgoj i poslanički model moralnog odgoja 3. Etički plan Kur’ana 4. Povijesni tokovi islamske etičke misli i osnovne koncepcije moralnosti (tradicionalna etika, ilmu-l-kelam, filozofska etika, sufijska etika, moderna (reformistička) etika; taqwa, muruwwa, se’ada, adabifana 5. Al-Gazalijeva etika 6. Koncepti osamljivanja u klasičnom muslimanskom mišljenju 7. Sloboda kao ideal islama 8. Polusestrialni ispit 9. Moral i opće dobro; fenomenologija nifāqa 10. Fazlur Rahman i etički zaokret u islamskoj filozofiji 11. Abdurrahman Taha i pitanje moralnog pročišćenja 12. Najvažnije etičke koncepcije u modernoj zapadnoj filozofskoj tradiciji (tradicijska krepostne etike, Kantova dužnosna etika tradicijska posljedične etike) 13. Desakralizacija prirode i ekološka kriza (S. H. Nasru); Savremeni moralni izazovni; bioetika 14. Feministička etika 15. Završni test
Ishodi učenja:	Interpretirati etičke pojmove i moralne teme, predstaviti osnovne ideje klasičnog i savremenog zapadnog i muslimanskog etičkog mišljenja, te kritički i odgovorno sagledavati islamske i zapadne moralne planove.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 1: Svijet bez siromaštva SDG 10: Smanjenje nejednakosti SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije

Metode nastave: izvođenja	Predavanje: 60 % (predavanje, čitanje i analiziranje djela i tekstova) Vježbe: 40 % (razgovor, izlaganja, prezentacije i kritičko valoriziranje djela i tekstova)
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Kolokvij: 30 % (čitanje jednog djela sa spiska proširene literature, uz vođenje bilješki, te razgovor sa predmetnim asistentom) Individualni zadatak 20% (memoriziranje i apstrahiranje moralnih poruka iz kur'anskih odlomaka – Al-Isra, 22-39; Al-Furqan 63-77, Luqman, 12-19) Završni test: 50 % (pismena i usmena provjera znanja)

Literatura:	<i>Obavezna:</i> Dževad Hodžić, <i>Etika (Uvod u islamsku i zapadnu etičku misao)</i> Hrestomatija tekstova (FIN), Sarajevo, 2005. <i>Dopunska:</i> 1. Abdurrahman Badawi, <i>Miskawaihova filozofija morala</i>, iz knjige: M.M. Šerif, <i>Historija islamske filozofije</i>, Augustin Cesarec, Zagreb, 1990. 2. Aristotel, <i>Knjiga II, Nikomahova etika</i>, BIGZ, Beograd, 1980. 3. Ebu Hamid El-Gazali, <i>O mladiću</i>, 4. Ebu Hamid Muhammed El-Gazali, <i>Alhemija sreće</i>, iz knjige: <i>Naš učitelj El-Gazali</i>, Sarajevo, 1995. 5. Hasan Kafi Pruščak, <i>Temelji mudrosti o uređenju svijeta</i> 6. Hasan Škapur, <i>Kult rada u islamu</i>, Takvim, 1976. 7. Mustafa ibn Muhammed Pruščak, <i>Traktat o samilosti i sažaljenju spram živih stvorenja</i> (preveo prof. Nijaz Šukrić) <i>Zbornik radova Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu</i>, 1/1982. 8. Piter Singer, <i>Uvod u etiku</i>, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci, Novi sad, 2004. 9. Platon, <i>Odbrana Sokratova</i>, u: Platon, <i>Dijalozi</i>, Kultura, Beograd, 1970. 10. Syed Muhammad Naqib al-Attas, <i>Islam: koncept religije i temelj etike i morala</i>, iz knjige: Syed Muhammad Naqib al-Attas, <i>Islam i sekularizam</i>, preveo Džemaludin Latić, Bosančica, Sarajevo, 2003. 11. <i>Takvim</i>, Sarajevo, 1978.
--------------------	--

Šifra predmeta: INIM 3001	Naziv predmeta: Imamet		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta	Cilj predmeta jeste osposobiti studente za samostalno obavljanje vjerskih, edukativnih, socijalnih i administrativnih dužnosti u džematu, uz poštivanje profesionalnih i etičkih standarda. Kroz praksu, studenti će steći praktična znanja i vještine potrebne za organiziranje vjerskih obreda, komunikaciju s različitim dobnim skupinama te saradnju s mjesnim zajednicama i lokalnim vlastima. Također, cilj je razviti njihovu sposobnost za pružanje duhovne i socijalne podrške džematlijama te planiranje i realizaciju projekata od značaja za džemat i širu zajednicu. Isto tako cilj je osnaživati njihov autoritet kroz kulturu ponašanja, oblačenja, govora i javnog nastupa. Shodno navedenom, ciljevi predmeta su da polaznici steknu znanje o normama i tradiciji, razviju vještine potrebne za vođenje džemata i komunikaciju te izgrade kompetencije koje ih čine liderima, učiteljima i osloncem zajednici.		

Tematske jedinice (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	1. Motiviranost u obavljanju imamsko-muallimskog poziva 2. Propisi o imamu, džematu i džamiji 3. Funkcionalno vođenje džematskog odbora i džemata 4. Kultura ponašanja, oblačenja i govora imama-muallime 5. Socijalna inteligencija, razumijevanje različitih potreba i ambijenta u imamsko-muallimskom radu 6. Šerijatsko vjenčanje, protokol vjenčanja i njegove glavne odrednice 7. Upoznavanje s propisima i adabima džuma-namaza i bajram-namaza 8. Polusemestralni ispit 9. Izabir teme i svrhe obraćanja, analiza slušateljstva, načini organizacije materijala i argumentacija u obraćanju. 10. Struktura hutbe i vaza: početak i kraj izlaganja, središnji dio, planiranje izlaganja, poruka, jezik obraćanja. 11. Javna komunikacija: vrste javnog nastupa, forme tv nastupa, rad s tremom. 12. Dženaza-namaz, propisi i običaji 13. Imam u strukturi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (prigradski, gradski i dijasporalni džemat) 14. Organizacija džemata u pogledu brige o socijalno ugroženim džematlijama, organizacija i prikupljanje zekata 15. Inovativne ideje u radu s mladima
---	---

Ishodi učenja	Znanje: - Poznavanje propisa o imamu, džematu, džamiji, džumi, bajram-namaz i džezzi. - Poznavanje normi koje se odnose na šerijatsko vjenčanje i njegov protokol. - Poznavanje strukture hutbe i vaza te metodologije javnog obraćanja. - Razumijevanje uloge imama u strukturi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u različitim tipovima džemata. - Znanje o organizaciji džemata, socijalnoj brizi, prikupljanju zekata i radu s mladima. Vještine: - Primjena funkcionalnog vođenja džematskog odbora i džemata. - Organizacija i analiza slušateljstva, izbor teme i svrhe obraćanja te argumentacija u govoru. - Planiranje i strukturiranje hutbe i vaza (početak, središnji dio, završetak, poruka). - Razvijanje kulture ponašanja, oblačenja i govora u skladu s imamsko-muallimskim pozivom. - Upravljanje javnim nastupom, uključujući TV forme i prevladavanje treme. - Razvijanje socijalne inteligencije i sposobnosti razumijevanja različitih potreba džematlija. - Organizacija i sprovođenje protokola vjenčanja i džezze u skladu sa šerijatskim propisima. Kompetencije: - Sposobnost da imam/muallim bude duhovni i organizacijski lider u džematu. - Kompetencija za vođenje džematskog odbora i koordinaciju aktivnosti zajednice. - Izgradnja autoriteta kroz kulturu ponašanja, komunikaciju i javni nastup. - Razvijanje empatije i socijalne osjetljivosti u radu s različitim kategorijama džematlija. - Osposobljenost za inovativan rad s mladima i prilagođavanje tradicionalnih vrijednosti savremenom kontekstu. - Integracija znanja o propisima s praktičnim vještinama u vođenju vjerskih obreda i organizaciji džematskog života.
---------------	--

Cilj održivog razvoja (SDG)	SDG4 – Kvalitetno obrazovanje														
Metode izvođenja nastave	Predavanja: Pojašnjenja šerijatskih i organizacijskih pravila. Demonstracija i pokazne vježbe Analiza vjerskih obreda Priprema i izvođenje praktičnih zadataka Intervju i razgovor Izvještaj i analiza Mentorstvo														
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene	<table><tr><th>Element ocjenjivanja</th><th>Bodovi</th><th>Minimalno (55%)</th></tr><tr><td>Ocjena praktičnog rada (izvedba zadataka na terenu)</td><td>70</td><td>38,5</td></tr><tr><td>Analiza i evaluacija (hutbe, obredi, radionice, videomaterijal)</td><td>30</td><td>16,5</td></tr><tr><td>Ukupno</td><td>100</td><td>55</td></tr></table>			Element ocjenjivanja	Bodovi	Minimalno (55%)	Ocjena praktičnog rada (izvedba zadataka na terenu)	70	38,5	Analiza i evaluacija (hutbe, obredi, radionice, videomaterijal)	30	16,5	Ukupno	100	55
Element ocjenjivanja	Bodovi	Minimalno (55%)													
Ocjena praktičnog rada (izvedba zadataka na terenu)	70	38,5													
Analiza i evaluacija (hutbe, obredi, radionice, videomaterijal)	30	16,5													
Ukupno	100	55													

Literatura	Obavezna: Imamet (hrestomatija), priredili mr. Mustafa Hasani i mr. Ferid Dautović, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2008. <i>Pravilno i pogrešno u javnom nastupu</i>, Rijaset Islamske zajednice u BiH i El-Kalem, Sarajevo 2013. <i>Priručnik za hatibe</i>, Rijaset Islamske zajednice u BiH i El-Kalem, Sarajevo, 2017. Dopunska: Altalib, Hisham, <i>Vodič za islamsko djelovanje</i>, prevela Velida Selmanagić, IZ u BiH, Udruženje ilmije, Sarajevo, 2000, str. 47-127. <i>Hatabet, vaz i retorika</i> (hrestomatija), priredili: Džemal Latić, Kenan Musić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2007; Mujkanović, Zahid, <i>Velika zbirka dova</i>, Zahid Mujkanović, Sarajevo, 2005. Mulahalilović, Enver, <i>Vjerski običaji Muslimana u Bosni i Hercegovini</i>, Starješinstvo IZ u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji, 1988. Pravilnici Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini Salispahić, Džemal, <i>Imam</i>, Medresa "Osman-ef. Redžović", Visoko, 2004. Sokolović, h. hfz. Sinanuddin, <i>Islamski propisi o čuvanju zdravlja, posjeti bolesnika i sahrani umrlog muslimana</i>, Sokolović hadži hafiz Sinanuddin, Sarajevo, 1972. Sujuti, <i>Fetve o mevludu, tesbihi i sedmini</i>, Preporod, preveli Almir Fatić i hafiz Nedžad Čeman. Šukrić, Nijaz, <i>Organizacija i oblici vjerskoprosvjetnog života muslimana Bosne i Hercegovine od 1945. do 1976. godine</i>, El-Kalem i FIN, 2006. Tuhmaz, Abdulhamid Mahmud, <i>Hanefijski fikh</i>, I, preveli: Zuhdija Hasanović (...), Haris Grabus, Sarajevo, 2002, str. 326-343.
------------	---

II SEMESTAR (30 ECTS)

Šifra predmeta: INKI 3002	Naziv predmeta: Učenje Kur'ana (Kiraet) II		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 15; Vježbe: 15; Seminar: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Teorijsko i praktično usavršavanje studenata u oblasti učenja Kur'ana; Upoznavanje studenata sa terminologijom i metodologijom tedžvidske nauke.		
Tematske jedinice:	1. Uvod u tedžvid. 2. Ishodišta harfova - <i>meharidž</i>. 3. Svojstva harfova – <i>sifatul-huruf</i>. 4. Krupni i tanki izgovor. 5. <i>Idgami</i>. 6. Pravila za <i>nun sakin</i> i <i>tenvin</i>. 7. Pravila za <i>mim sakin</i>. 8. Polusemestralni ispit 9. Osnovne i izvedene dužine. 10. <i>Išmam</i>, <i>tehsil</i> i <i>imala</i>. 11. Tedžvidska pravila u kur'anskim skraćenicama. 12. Stajanje – <i>waqf</i>. 13. <i>Isti'aza</i> i <i>besmela</i>. 14. <i>Sedždetu-t-tilave</i>. 15. Rekapitulacija svih oblasti.		
Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	Identificirati, interpretirati i primijeniti tedžvidska pravila učenja Kur'ana prema Hafsovom rivajetu, interpretirati i primijeniti pravila stajanja/pauziranja prilikom učenja Kur'ana (<i>el- waqf</i>), demonstrirati učenje Kur'ana gledajući u obimu 200 stranica i napamet (hifz) u obimu 10 stranica, učiti Kur'an savjesno uvažavajući adabe.		

Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 3: Zdravlje i blagostanje SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, vježbe, seminari, konsultacije, mentorski rad, kvizovi, tutorske grupe, audio-demostrativne metode.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Pismena provjera (test) 30% Kviz 10% Usmena provjera 60%
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Dževad Šošić, <i>Tedžvid – Komentar Džezzerije</i>, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2019. <i>Dopunska:</i> 1. Fadil Fazlić: <i>Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana, a. š.</i>, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997., 2. Abdul-Aziz Drkić, <i>Tedžvid – Predajni putevi Hafsovog rivajeta</i>, FIN, Sarajevo, 2017.

Šifra predmeta: INFI 3007	Naziv predmeta: Uvod u šerijatsko pravo		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Nema		

Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa: a) značenjem temeljnih pojmova islamske pravne nauke, kao što su: Šerijat, fikh, idžtihad i dr.; b) razvojem islamske pravne nauke i prakse, prema hronološkom kriteriju, od objave Kur'ana i poslaničkog perioda do savremenog doba; c) faktorima i okolnostima koje su utjecale na razvoj različitih pravnih škola u islamu, te njihovim metodološkim i drugim osobenostima; d) promjenama u pravnim sistemima muslimanskih zemalja do kojih je došlo uslijed procesa evropske kolonizacije i prihvatanja evropskih zakona, kodifikacije i reforme islamskog prava u 19. i 20. st.; e) ključnim temama metodologije islamskog prava (<i>usulu-l-fikh</i>), i to pravnim pravilom (<i>hukm šer'i</i>), izvorima prava (<i>edille šer'ijje</i>), pravnim subjektom (<i>el-mahkumu 'alejhi</i>), samostalnim pravnim zaključivanjem (<i>idžtihad</i>), slijeđenjem autoriteta u fikhu (<i>taklid</i>) i pravnim mišljenje (<i>fetva</i>).
--------------------------	---

Tematske jedinice:	1. Uvod u islamsku pravnu terminologiju; Karakteristike islamskog prava; Podjela islamskog prava 2. Period objave Šerijata i period hulefai rašidina 3. Period ranih škola šerijatskog prava. Fikh Imama Ebu Hanife 4. Period klasičnih škola šerijatskog prava. Fikh imama Malika, Šafije i Ahmeda 5. Period zaokruženja pravnog tumačenja i period slijeđenja pravnih škola (<i>taklid</i>) 6. Period recepcije stranih prava i pokušaja obnove islamske pravne misli 7. Kratak presjek historije šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini 8. Polusemestralni ispit I 9. Šerijatskoppravna norma (<i>el-hukmu-š-šer'i</i>) I 10. Šerijatskoppravna norma (<i>el-hukmu-š-šer'i</i>) II 11. Izvori šerijatskog prava (<i>edille šer'ijje</i>) I 12. Izvori šerijatskog prava (<i>edille šer'ijje</i>) II 13. Originalno pravno zaključivanje (<i>idžtihad</i>), slijeđenje pravnih škola (<i>taklid</i>) 14. Pravno mišljenje (<i>fetva</i>) 15. Rezime i evaluacija
---------------------------	---

Ishodi učenja:	Znanje: definiraju ključne termine islamske pravne nauke, kao što su Šerijat, fikh, idžtihad i dr.; obrazlože historijski razvoj islamske pravne nauke i prakse i interpretiraju ključne karakteristike svake razvojne etape; imenuju faktore i okolnosti koje su dovele do razvoja različitih pravnih škola u islamu; Vještine: porede metodološke odlike i druge karakteristike različitih pravnih škola; nabroje uzroke i posljedice pojave orijentacije taklida u islamskoj pravnoj nauci; Kompetencije: razvrstaju kategoriju pravnog pravila (<i>hukm šer'i</i>) u podkategorije, definiraju ih i prepoznaju u konkretnim fetvama; objasne ulogu svakog pojedinog pravnog izvora u metodologiji islamskog prava i ilustriraju njihovu primjenu na primjeru konkretnih šerijatskih pravila (<i>ahkam šer'ijje</i>)
Cilj održivog razvoja (SDG):	-
Metode izvođenja nastave:	Prezentacije, diskusione i dijaloške metode, radionice, rad u parovima, tekstualna metoda, refleksivne bilješke o nastavnoj temi, samostalni zadaci i dr.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	<i>Redovni i vanredni studenti:</i> Seminarski rad i kviz: 20 bodova Polusemestralni pismeni i usmeni ispit I: 40 bodova Završni pismeni i usmeni ispit: 40 bodova
Literatura:	Obavezna: 1. Fikret Karčić, <i>Historija šerijatskog prava</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005., 298 str. 2. Nedim Begović, <i>Pravni tekstovi: odabrani izvori za historiju šerijatskog prava (skripta)</i>. 3. <i>Usuli-fikh (hrestomatija)</i>, priredio: Enes Ljevaković, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005., str. 27-75, 111-264. 315-337, 347-370. Dopunska: 1. Ibrahim Džananović, <i>Idžtihad u prva četiri stoljeća islama</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 1999. 2. Mohammad Hashim Kamali, <i>Uvod u šerijatsko pravo</i>, prevela: Azra Mulović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2015. 3. Fikret Karčić, <i>Društvenopravni aspekt islamskog reformizma</i>, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1990. 4. Fikret Karčić, <i>Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918.-1941.</i>, El-

	Kalem, Sarajevo. 5. Fikret Karčić, <i>Studije o šerijatskom pravu i institucijama</i>, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011. 6. Fikret Karčić, <i>Islamske teme i perspektive</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2009. 7. Enes Durmišević, <i>Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća</i>, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008. 8. Nedim Begović, <i>Doprinos Mehmeda Ali-ef. Čerimovića šerijatsko-pravnoj nauci u BiH</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2007. 9. Mohammad Hashim Kamali, <i>Principi islamske jurisprudencije</i>, preveo: Nedim Begović, CNS, Sarajevo, 2017. 10. Mehmed Handžić, “Predavanja iz usuli fikha”, u: <i>Mehmed Handžić - Izabrana djela</i>, knjiga V: Studije iz šerijatskog prava, ur. Enes Karić, Ogledalo, Sarajevo, str. 499-602. 11. Enes Ljevaković, <i>Analogija (qiyas) u teorijskopравnim djelima Mustafe Ejubovića – Šejh Juje</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004. 12. Džasir Avde, <i>Intencije Šerijata kao filozofija islamskog prava: sistemski pristup</i>, preveo: Nedim Begović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2009. 13. Mohammad Hashim Kamali, <i>Uvod u šerijatsko pravo</i>, prevela: Azra Mulović, CNS i El-Kalem, Sarajevo, 2015. 14. Ahmed er-Rejsuni, <i>Ciljevi Šerijata: Eš-Šatibijeva teorija</i>, preveo: Enes Ljevaković, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2009. 15. Mohammad Hashim Kamali i Jasser Auda, <i>Uvod u teoriju ciljeva Šerijata</i>, CNS, Sarajevo, 2015. 16. Muhammed el-Gazali, <i>Vjerovjesnikov Sunnet između šerijatskih pravnika i znanstvenika hadisa</i>, prijevod: Nermin Čanić (i dr.), Muftijstvo tuzlansko, Tuzla, 1998. 17. Tarik Ramadan, <i>Biti evropski musliman: izučavanje islamskih izvora u evropskom kontekstu</i>, prijevod: Fikret i Hamida Karčić, Udruženje ilmijje Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2002. 18. Nedim Begović, “Kolektivni idžtihad”, <i>Takvim za 2010.</i>, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2009., str. 67-80.
--	---

Šifra predmeta: INFI 3003	Naziv predmeta: Islamsko obredoslovlje (Ibadat) II		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Odgovorni nastavnik/ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa: - temeljnim pravilima i terminologijom o zekatu, postu i hadžu; - vjerskom praksom i tradicijom izvršavanja ovih obreda kod bosanskohercegovačkih muslimana; - rješenjima Islamske zajednice kojima su donijeta specifična pravila u domenu zekata, posta i hadža; - pojavama nekih „novih ili drugačijih praksi“ te identificirati njihove posljedice po bosanskohercegovačke muslimane i Islamsku zajednicu; - primjenama znanja o obračunu zekata, obredima hadža i pripremati studente da budu dio tima u organiziranju ukupljanja zekata i organizacije hadža.		

Tematske jedinice:	1. Uvod u predmet; Smisao zekata; Razlika između zekata, poreza i sadekatu'l-fitra 2. Imovinu na koji se daje zekat 3. Kategorije primalaca zekata 4. Obračun zekata 5. Kefaret i fidja; 6. Menadžment zekata Islamske zajednice u BiH i u svijetu 7. Smisao posta i ramazana 8. Polusestrialni ispit 9. Definicija i elementi definicije posta 10. Opravdani razlozi prekida posta 11. Napaštanje posta; Posljedice prekršaja u toku posta; 12. Smisao hadža; Definicija i sastavni dijelovi hadža 13. Vrste hadža; Prekršaji na hadžu i iskupi 14. Hadžski obredi u kontekstu gužve 15. Rezime i evaluacija.
Ishodi učenja:	Nakon odslušanog i položenog predmeta studenti će biti u stanju: a) definisati i objasniti temeljne pojmove iz oblasti Obradoslovlja; b) izložiti i klasificirati znanja o postu, zekatu i hadžu; c) objasniti i tumačiti zvanične stavove Islamske zajednice prema ibadetskim pitanjima koje je donijela; d) objasniti i primjeniti osnovna pravila o obračunu zekata; e) razlikovati praksu Islamske zajednice od alternativnih tumačenja i praksi; f) povezati teorijsko znanje sa konkretnim slučajevima iz prakse.
Cilj održivog razvoja (SDG):	-
Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Prezentacije - Diskusije - Radionice - Studije slučaja - Tekstualne analize, - Terenski rad i dr.

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Aktivnost na predavanjima - 10 bodova - SeminarSKI rad – 20 bodova - Polusemestralni pismeni i usmeni ispit – 35 bodova - Završni pismeni i usmeni ispit - 35 bodova - Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.
---	---

Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Muhamed Madžid Itr, <i>Hanefijski fikh</i>, preveo Asmir Imamović, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2014. 2. Mustafa Hasani, <i>Hadž u savremenom društvenom kontekstu</i>, Fakultet islamskih nauka i El-Kalem, Sarajevo, 2021. 3. Mustafa Hasani, <i>Ibadat (Hrestomatija)</i>, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009, str. 253-394. 4. Mustafa Hasani, “Sawm - islamski post“, u: <i>Vodič za islamski post “... Mjesec ramazana počinje”</i>, Tugra, Sarajevo, 2009. 5. Fetva o bedeluku http://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/2488-fetva-o-bedeluku 6. Farz je izdvojiti zekat i sadekat'l-fitr u Bejtu'l-mal Islamske zajednice http://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/19936-farz-je-izdvojiti-zekat-i-sadekatu-l-fitr-u-bejtu-l-mal <i>Dopunska:</i> 1. Ibrahim Halebi, <i>Multeqa'l-ebhur (Stjecište mora)</i>, preveli: Omer Nakičević (...), Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2002, str. 243-352. 2. Abdulhamid Mahmud Tuhmaz, <i>Hanefijski fikh</i>, I, preveli: Zuhdija Hasanović (...), Haris Grabus, Sarajevo, 2002. 3. Dr. Vehbe Ez-Zuhajli, <i>El-Fiqhu'l-islamijju ve edilletuhu</i>, I, Daru'l-Fikr, Damask, 1996. 4. Hasan ibn Ammar eš-Šurunbulali, <i>Hanefijski fikh</i>, preveo Jusuf Džafić, Planjax Komerc, Tešanj, 2017. 5. Mustafa Hasani, “Modeli organiziranog prikupljanja i distribucije zekata u svijetu“, <i>Glasnik</i>, LXVI, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, septembar-oktobar, 2004, br. 9-10, str. 932-948. 6. Mustafa Hasani, “Fond zekjata iz Kuvajta – primjer savremene organizacije za prikupljanje i distribuciju zekata“, <i>Zbornik radova FIN-a</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004, br. 9, str. 149–164. http://fin.unsa.ba/index.php/biblioteka2/zbornik-radova/381-zbornik-radova-9 7. Mustafa Hasani, “Važnost islamske vlasti u organizaciji i vođenju akcije ubiranja i distribucije zekata sa posebnim osvrtom na Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini“, <i>Znakovi vremena</i>, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”, Vol. 9, Sarajevo, 2006, br. 31, str. 63-78. 8. Dr. Jusuf El-Kardavi, <i>Ibadet u islamu</i>, preveli Mesud Džajić i Numan Čosić, Konjic, 2001.
-------------	---

Šifra predmeta: INFI 3014	Naziv predmeta: Vakuf: pravo i organizacija		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 2
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 30 Predavanja: 15; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa: a) prirodom i historijatom ustanove vakufa; b) postupkom osnivanja vakufa prema šerijatskopravnoj doktrini i propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, njegovim bitnim elementima i vrstama; c) tradicionalnim i savremenim modelima vakufske administracije; d) pitanjem raspolaganja vakufskom imovinom; e) historijatom statusa vakufa u BiH, s osvrtom na procese nacionalizacije i zahtjeve restitucije vakufske imovine.		

Tematske jedinice:	1-2. Institucija vakufa u šerijatskom pravu: definicija, historijat, značaj i pravna priroda; 3-4. Osnivanje vakufa i pravne posljedice uvakupljenja; 5-6. Bitni elementi i opći uvjeti uvakupljenja; 7-8. Vrste vakufa. Vakufska administracija; 9-10. Raspolaganje vakufskom imovinom: prodaja, zamjena, stavljanje pod hipoteku; 11-12. Vakuf u Bosni i Hercegovini: historijski pregled; 13-14. Prezentacije studenata 15. Rezime i verifikacija prisustva studenata.
Ishodi učenja:	Studenti će nakon odslušanog i položenog predmeta biti u stanju da: Znanje: objasne pravnu prirodu ustanove vakufa i procedure uvakupljenja; Vještine: analizirati način funkcioniranja tradicionalne i savremene vakufske administracije Kompetencije: diskutirati o pitanjima (ne)opravdanosti raspolaganja vakufskom imovinom
Cilj održivog razvoja (SDG):	-

Metode izvođenja nastave:	- Prezentacije - Analize slučajeva - Vođena diskusija - Rad u grupama - Samostalni istraživački rad - Posjete Vakufskoj direkciji IZ BiH, vakufskim ustanovama i medžlisima IZ BiH, te gostujuća predavanja stručnjaka iz prakse Napomena: Predmet se pohađa u drugom dijelu ljetnog semestra, skupa sa teolozima na predmetu Šerijatsko građansko i vakufsko pravo
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Aktivnost na predavanjima (10%) - SeminarSKI rad/projekat/drugi individualni zadatak sa prezentacijom (40%). - Završni pismeni i usmeni ispit (50%) (nema polusemestralnog ispita).

Literatura:	Obavezna: Mehmed Begović, <i>Vakufi u Jugoslaviji</i>, Naučno delo, Beograd, 1963. Senad Ćeman, <i>Vakufi i fondacije: komparativna studija o položaju vakufa i fondacija u šerijatskom pravu i pozitivnim zakonskim propisima u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo, El-Kalem, 2011, str. 85-99. Senad Ćeman, „Pitanje stavljanja vakufske imovine pod hipoteku u savremenom kontekstu“, <i>Takvim</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2012, str. 85-98. Dopunska: Mehmed Ali Ćerimović, „O vakufu (rađeno po djelima islamskih naučnika)“, <i>Glasnik Vrhovnog starješinstva Islamske vjerske zajednice Kraljevine Jugoslavije</i>, Beograd, III/1935., br. 1-6. (objavljeno i kao separat). Mehmet Gunay, "Vakuf", U: Alibašić, Ahmet i Mujić, Munir (ur), <i>Institucije islamske civilizacije: Izabrani članci iz Türkiye Diyanet Vakfi İslam Ansiklopedisi</i> (Centar za napredne studije: Sarajevo, 2017), str. 648-657. Enes Ljevaković, „Neopozivost i neotuđivost vakufa“, <i>Takvim za 2001.</i>, Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2000., str. 37-49. <i>Vakufi u Bosni i Hercegovini</i> (zbornik radova), Vakufska direkcija, Sarajevo, 2011. Fikret Karčić, „Glavne tendencije u pravnom uređenju vakufa u nekim muslimanskim zemljama 1850-1950.“, u: <i>Studije o šerijatskom pravu i institucijama</i>, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011., str. 356-372.
-------------	--

Šifra predmeta: INIC 3016	Naziv predmeta: Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita 4
Status: Obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 15; Seminari: 15; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast Islamska civilizacija		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Predstaviti i kritički procijeniti najznačajnije historijske događaje, pitanja i promjene u historiji Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini od osmanskog perioda do danas. Izložiti ustrojstvo Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i najvažnije procese i sadržaje njenog rada i djelovanja.		
Tematske jedinice:	1. Legitimiranje islamskog vjerskog autoriteta: imamet, hilafet, šura, bej'at 2. Organizacija islamskih vjerskih poslova i uleme u osmanskoj Bosni (ilmijja, šejhul-islam, ifta', kada') 3. Islamska zajednica u BiH u razdoblju 1878.-1945. 4. Islamska zajednica u BiH u socijalističkoj Jugoslaviji 1945-1992. 5. Islamska zajednica u BiH u odbrambeno-oslobodilačkom ratu 1992-1995. 6. Islamska zajednica u BiH od 1995. do danas 7. Pravni položaj Islamske zajednice u Državi BiH 8. Polusestrialni test 9. Misija i ustrojstvo Islamske zajednice u BiH: Sabor Islamske zajednice, Reisul-ulema, Vijeće muftija, Rijaset, Ustavni sud 10. Ustrojstvo Islamske zajednice u BiH: mešihati, muftijstva, medžlisi, džemati, članovi i pripadnici 11. Pravni i institucionalni položaj islamskih zajednica Bošnjaka u dijaspori u odnosu na IZ BiH 12. Studijska posjeta Bosanskoj Krajini 13. Izborni proces u Islamskoj zajednici u BiH 14. Ustanove Islamske zajednice u BiH 15. Imovina i prihodi Islamske zajednice u BiH		

Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	Nakon uspješno završenog predmeta student/ica će biti u stanju da: 1. Identificira i opiše najznačajnije historijske događaje, procese, ličnosti i razdoblja u razvoju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (IZ BiH) od osmanskog perioda do savremenog doba; 2. Objasni osnovne elemente ustavne i organizacione strukture Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, uključujući nadležnosti njenih organa i ustanova; 3. Analizira i kritički vrednuje ključna pitanja i promjene u historiji i djelovanju IZ BiH u odnosu na širi društveno-politički kontekst; 4. Primijeni stečena znanja o normativnom okviru, procedurama i institucionalnim odnosima u praktičnim situacijama unutar IZ BiH; 5. Demonstrira sposobnost odgovornog i učinkovitog djelovanja u okviru IZ BiH, uz poštivanje prava i obaveza njenih članova te važećih normativnih procedura; 6. Objasni strukturu i izvore imovine, prihode i izvore prihoda, te način trošenja i raspolaganja sredstvima IZ u BiH.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. Predavanja 60% 2. Posjeta organima i ustanovama Islamske zajednice 20% 3. Gostovanja stručnjaka iz prakse 20%
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Učešće u nastavi (za vanredne studente na instruktivnoj nastavi); 10%; - Zadaci sa asistenticom i studijsko putovanje: 20%; - Pismeni polusestrialni ispit: 35% (iz gradiva za prvih sedam sedmica); - Pismeni završni ispit: 35% (iz gradiva za drugih sedam sedmica) Za prolaznu ocjenu, pored prisustva nastavi i vježbama, potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja, tj. osvojiti 55% bodova na vježbama i dva ispita pojedinačno.

Literatura:	Obavezna: 1. Hrestomatija <i>Islamska zajednica u BiH</i>, ur. Asim Zubčević i Ahmet Alibašić, 2025. 2. Bilješke sa predavanja Dopunska: 1. Duranović, Amir, <i>Islamska zajednica u jugoslavenskom socijalizmu</i>, 2021. 2. Durmišević, Enes, <i>Uspostava i pravni položaj Rijasetu u Bosni i Hercegovini 1882-1899</i>, Magistrat, Sarajevo, 2002. 3. Hasanbegović, Zlatko, <i>Muslimani u Zagrebu 1878.–1945. Doba utemeljenja</i>, MIZ u Zagrebu i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2007. 4. Imamović, Mustafa, <i>Historija Bošnjaka</i>, Bošnjačka zajednica kulture Preporod, Sarajevo, 1998. 5. <i>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini: monografija</i>, Sarajevo: Udruženje ilmiije, 2013. 6. Jahić, Adnan, <i>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije (1918-1941)</i>, MIZ Zagreb i drugi, 2010. 7. Karčić, Fikret, <i>Bošnjaci i izazovi modernosti: kasni osmanlijski i habsburški period</i>, El-Kalem, Sarajevo, 1425/2004. 8. Kramer, Gudrun et al. (ur.), <i>Encyclopedia of Islam Three</i>, Brill, 2007-danas. 9. Malcolm, Noel, <i>Bosna: kratka povijest</i>, Sarajevo, 2001. 10. Nakičević, Omer, <i>Historijski razvoj institucije Rijasetu</i>, Sarajevo, Rijaset IZuBiH, 1996. 11. Salkić, Muhamed, <i>Ustavi Islamske zajednice</i>, El-kalem, 2001. 12. Sultanović, Adis, <i>Bosanskohercegovački imami u vrijeme komunizma</i>, El-Kalem, 2021. 13. Türkiye Diyanet Vakfı, <i>Institucije islamske civilizacije</i>, Sarajevo, CNS, 2017. 14. Ustav Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (službeni prečišćeni tekst), 2014.
-------------	--

Šifra predmeta: INRP 3039	Naziv predmeta: Pedagogija s metodikom mekatepske nastave		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4
Status: Obavezni	Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici koji su izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Nema		
Ciljevi predmeta:	§ Usvajanje relevantne naučne i stručne terminologije iz područja odgoja i obrazovanja. § Razumijevanje ciljeva odgoja i obrazovanja i kritičko gledanje na opća pitanja i probleme savremene odgojno-obrazovne teorije i prakse kod nas i u svijetu. § Upoznavanje i osposobljavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim dostignućima metodike nastavnog rada uopće i metodike vjerske/mekatepske nastave. § Upoznavanje i razumijevanje temeljnih područja metodike nastave. § Razrada savremenih nastavnih strategija/metoda i metoda aktivnog učenja u vjerskoj nastavi. § Razumijevanje temeljnih nastavnih umijeća u vjerskoj nastavi (planiranje nastave, artikulacija, vođenje i tok nastave, ocjenjivanje učeničkog napretka).		

Tematske jedinice:	1. Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja. Osnovne pedagoške kategorije, pojmovi, terminološke raznolikosti (odgoj, područja odgoja, obrazovanje, konfluentno obrazovanje, socijalizacija, učenje, poučavanje, pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, interakcija, komunikacija). 2. Ljudska priroda i odgoj (pedagoško razumijevanje ljudske prirode, slike/predstave o odgoju, čovjek kao biće potreba, odgojivost djeteta). 3. Odnos kultura-odgoj-ličnost (sociokulturni korijeni odgoja i modeli učenja kulture, obrasci kulturalnog ponašanja i stilovi odgajanja djeteta). 4. Međuljudski odnosi u odgojnom procesu (faktori uspješnosti međuljudskog odnosa – empatija, socijalna percepcija, stavovi). 5. Metodika odgojnog rada – načela, metode i sredstva odgojnog rada. 6. Pedagoška umijeća/vještine. 7. Provjera znanja studenata (kolokvij). 8. Teorijsko određenje metodike i terminološka razgraničenja. 9. Konstruktivno usklađivanje u sistemu nastave (ishodi/ciljevi učenja, nastavne aktivnosti, evaluacija) i implementiranje obrazovnih taksonomija u kreiranju vjerske nastave. 10. Nastavne metode u vjerskoj nastavi. 11. Oblici nastave i tipovi nastavnih sati. Oblici nastavnog rada, nastavna sredstva i pomagala u vjerskoj nastavi. 12. Planiranje i priprema nastavnog sata. 13. Artikulacija/izvedba, vođenje i tok nastavnog sata i kreiranje razrednog ugođaja. 14. Ocjenjivanje učeničkog napretka. 15. Metodika vjerske nastave za djecu predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta (načela i postavke).
---------------------------	---

Ishodi učenja: (kompetencije – znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	§ Elaborirati određenja pedagoške znanosti, naučnu i stručnu terminologiju iz područja odgoja i obrazovanja. § Analizirati pedagoška razumijevanja ljudske prirode, odnose odgoja i kulture te međuljudskih odnosa u procesu odgoja i obrazovanja. § Obrazložiti temeljne pedagoške procese i metodiku odgojnog rada. § Analizirati fenomen odgoja na primjerima i slučajevima. § Razviti i unaprijediti stručne pedagoške kompetencije, odgojna i nastavna umijeća. § Osposobiti se za kritičko gledanje na opća pitanja i probleme savremene odgojno-obrazovne teorije i prakse kod nas i u svijetu. § Elaborirati didaktičko-metodičke zakonitosti mektspe/vjerske nastave. § Objasniti segmente konstruktivnog usklađivanja u nastavi (ciljeve, ishode učenja, nastavne aktivnosti i evaluaciju). § Analizirati primjenu nastavnih metoda, oblika rada, sredstava i pomagala u vjerskoj nastavi. § Prikazati elemente nastavne pripreme, obrazložiti segmente vođenja časa i ocjene učeničkog napretka. § Empatično i kroz unapređujući pedagoški pristup raditi s učenicima.		
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje SDG 5: Rodna ravnopravnost SDG 10: Smanjenje nejednakosti SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije SDG 17: Partnerstvom do ciljeva		
Metode izvođenja nastave:	§ Predavanja § Seminari § Radionice § Vježbe § Timski rad § Samostalni zadaci	§ Internet § Konsultacije § Mentorski rad § Istraživanje § Prezentacije § Praktični rad	
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza:	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Prisustvo i aktivnost studenata	5,5	10

	Individualni/grupni zadaci	5,5	10
	Kolokvij (minimalno dvije knjige)	16,5	30
	Završni ispit (pismeni i usmeni)	27,5	50

Literatura:	Obavezna: 1. Bratanić, Marija (1991): <i>Mikropedagogija</i>. Školska knjiga, Zagreb (str. 45–67). 2. Čatić, Refik i Pehlić, Izet (2004): <i>Metodika nastave islamske vjeronauke</i>. Islamska pedagoška akademija, Zenica (str. 31–69). 3. Gudjons, Herbert (1994): <i>Pedagogija – temeljna znanja</i>. Educa, Zagreb (poglavlje 1: str. 17–24). 4. Slatina, Mujo (2006): <i>Od individue do ličnosti – Uvođenje u teoriju konfluentnog obrazovanja</i>. Dom Štampe, Zenica (str. 19–29; 55–58; 61–101; 117–125). 5. Slatina, Mujo, Sijamhodžić-Nadarević, Dina i Cerić, Haris (2025): <i>Umijeća pedagoškog djelovanja – Od rukovođenja obrazovnom institucijom do vođenja ljudi</i>. Bužim: Ilum (str. 23–53). 6. Slatina, Mujo (1998): <i>Nastavni metod</i>. Filozofski fakultet, Sarajevo (str. 69–134; 154–172; 229–267; 271–301). 7. Sijamhodžić-Nadarević, Dina i Šeko, Mahira (2025): <i>Odgoj djece predškolske dobi: islamske i opće pedagoškijske perspektive</i>. Bužim: Ilum (str. 129–176). 8. Vukasović, Ante (2001): <i>Pedagogija</i>. HKZ MI, Zagreb (str. 346–383). Dopunska: a) 1. Brajša, Pavao (1994): <i>Pedagoška komunikologija</i>. Školske novine, Zagreb. 2. Brajša, Pavao (1995): <i>Sedam tajni uspješne škole</i>. Školske novine, Zagreb. 3. Brajša, Pavao (1996): <i>Umijeće razgovora</i>. C.A.S.H., Pula. 4. Buzan, Toni (1999): <i>Mape uma</i>. Finesa, Beograd. 5. Buzan, Toni (2006): <i>Brzo čitanje</i>. Veble Commerce, Zagreb. 6. Canvez, P. (1999): <i>Odgojiti građanina</i>. Durieux, Zagreb. 7. Covey, Stephen (2006): <i>Sedam navika uspješnih obitelji</i>. Mozaik knjiga, Zagreb. 8. Cvetković, J. i Majurec, A. (1998): <i>Darovito je, što ću s njim</i>. Alinea, Zagreb. 9. Ćorić, Š. (1998): <i>Psihologija religioznosti</i>. Jastrebarsko, Zagreb. 10. Delors, J. i drugi (1998): <i>Učenje blago u nama</i>. Educa, Zagreb. 11. Dryden, Gordon i Vos, Jeannette (2001): <i>Revolucija u učenju</i>. Educa, Zagreb. 12. Ebu Gudde, Abdulfettah (2003): <i>Poslanik, a.s., kao učitelj</i>. El-Kelimeh, Novi Pazar. 13. Ekrem, Bešir i Rida, Bešir (2007): <i>Odgoj djece u svjetlu Kur'ana i Sunneta</i>. Ilum, Bužim.
-------------	--

14. Filipović, I. (1994): *Kako biti bolji roditelj*. Alinea, Zagreb.
15. Glasser, William (1994): *Kvalitetna škola*. Educa, Zagreb.
16. Goleman, Daniel (1998): *Emocionalna inteligencija*. Geopoetika, Beograd.
17. Gone, Ž. (1998): *Obrazovanje i mediji*. Clio, Beograd.
18. Gossen, C.D. (1994): *Restitucija – Preobrazba školske discipline*. Alinea, Zagreb.
19. Greene, B. (1996): *Nove paradigme*. Alinea, Zagreb.
20. Gudjons, Herbert (1994): *Pedagogija – temeljna znanja*. Educa, Zagreb.
21. Hohnjec, N. (1991): *Čovjek kao biće odnosa*. Glas koncila, Zagreb.
22. Janković, J. (1996): *Zločesti daci genijalci*. Alinea, Zagreb.
23. Juul, J. (1998): *Vaše kompetentno dijete*. Educa, Zagreb.
24. Katz i McClellan (1997): *Poticanje razvoja dječije socijalne kompetencije*. Educa, Zagreb.
25. Konig i Zedler (2001): *Teorije znanosti o odgoju*. Alinea, Zagreb.
26. Košiček, Marijan (1986): *Antiroditelji*. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
27. Legrand, L. (1995): *Moralna izobrazba*. Educa, Zagreb.
28. Mahmud, Ali Abd al-Halim (2008): *Osnovi islamske pedagogije*. El-Kelimeh, Novi Pazar.
29. Miller, Allice (1995): *Drama djetinjstva*. Educa, Zagreb.
30. Mougnotte, A. (1995): *Odgajati za demokraciju*. Educa, Zagreb.
31. Neill, Sean (1994): *Neverbalna komunikacija u razredu*. Educa, Zagreb.
32. Pašalić-Kreso, Adila (2012): *Koordinate obiteljskog odgoja*. Filozofski fakultet, Sarajevo.
33. Peroti, A. (1995): *Interkulturalni odgoj i obrazovanje*. Educa, Zagreb.
34. Pranjić, Marko (1996.): *Religijska pedagogija*. Katehetski salezijanski centar, Zagreb.
35. Pranjić, Marko (2001): *Pedagogija: Suvremena stremljenja*. Nakladnik, Zagreb.
36. Resman, M. (2000): *Savjetodavni rad u vrtiću i školi*. HPKZ, Zagreb.
37. Salovey i Sluyter (1999): *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija*. Educa, Zagreb.
38. Savater, F. (1998): *Etika za Amadora*. Educa, Zagreb.
39. Seitz, M. i Hallawachs, U. (1977): *Montessori ili Waldorf?* Educa, Zagreb.
40. Vukasović, Ante (1993): *Pedagogija*. Školska knjiga, Zagreb.
41. Winkel, Rainer (1996): *Djeca koju je teško odgajati*. Educa, Zagreb.
42. Wood, David (1995): *Kako djeca misle i uče*. Educa, Zagreb.

b)

1. Andrilović, V. (2001): *Samostalno učenje*. Jastebarsko, Naklada Slap, Zagreb.
1. Beograd.
2. Bežen, Ante (2008): *Metodika znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Učiteljski fakultet, Zagreb.
3. Bognar, L. i Matijević M. (2005). *Didaktika*. Školska knjiga, Zagreb.
4. Bratanić, Marija (1997): *Susreti u nastavi – mikropedagoški pristup*. Školska knjiga, Zagreb.
5. Bunčić, K., Ivković, I. i ostali (1994): *Igrom do sebe – 102 igre za rad u grupi*. Alinea, Zagreb.
6. Cowley, S. (2006): *Tajne uspješnog rada u razredu – Vještine, tehnike i ideje*. Školska knjiga, Zagreb.
7. Jensen, Eric (2003): *Super nastava*. Educa, Zagreb.
8. Jurčić, M. (2012): *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*. Recedo, Zagreb.
9. Kelly, Melissa (2004): *The Everything New Teacher Book: Increase Your Confidence. Connect with Your Students, and Deal with the Unexpected*. Adams Media Corporation, MA, USA.
10. Kuburić, Zorica i Dačić, Snežana (2004): *Metodika Verske nastave*. CEIR, Novi Sad, Čigoja štampa.
11. Kyriacou, Chris (1995). *Temeljna nastavna umijeća*. Educa, Zagreb.
12. Marzano, Robert J., Pickering, Debra J. i Pollock, Jane E. (2006): *Nastavne strategije. Kako primijeniti devet najuspješnijih nastavnih strategija*. Educa, Zagreb.
13. Matijević, Milan (2004): *Ocjenjivanje u osnovnoj školi*. Tipex, Zagreb.
14. Matte, W. (2007): *Nastavne metode. 75 kompaktnih pregleda za nastavnike i učenike*. Naklada Ljevak, Zagreb.
15. Meyer, Hilbert (2002): *Didaktika razredne kvake – Rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole*. Educa, Zagreb.
16. Meyer, Hilbert (2005): *Što je dobra nastava?* Erudita, Zagreb.
17. Muminović, H. (2013). *Osnovi didaktike*. CNS, Sarajevo.
18. Poljak, V. (1990). *Didaktika*. Školska knjiga, Zagreb.
19. Pranjić, Marko (1997): *Metodika vjeronaučne nastave: teorijske osnove i praktični modeli*. Katehetski salezijanski centar, Zagreb.
20. Silberman, Mel (1996): *Active Learning: 101 Strategies To Teach Any Subject*. Pearson.
21. Stevanović, Marko (2000): *Modeli kreativne nastave*. R&S, Tuzla.
22. Terhart, E. (2001): *Metode poučavanja i učenja*. Educa, Zagreb.
23. Vrgoč, H. (ur.) (2002): *Praćenje i ocjenjivanje školskog uspjeha*. HPKZ, Zagreb.

Šifra predmeta: INIC 3009	Naziv predmeta: Islamska kultura na Balkanu		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 3
Status: Obavezni		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast Islamska civilizacija		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Sticanje temeljnih uvida u pojmovna određenja islamske kulture i Balkana te predstavljanje i razrada ključnih pitanja iz historije i savremenosti Balkana o: mjestu Balkana u evropskoj imagologiji, prisustvu muslimana na Balkanu od najranijih spomena do širenja Osmanskog carstva, uticaju islama na društva balkanskih naroda i zajednica u okviru razvoja gradova, o pisanoj kulturi, obrazovnim ustanovama, svakodnevnom životu (jezik, običaji, odijevanje, kulinarsstvo, muzika), promjenama nastalim povlačenjem Osmanskog carstva s Balkana te pojavom i jačanjem nacionalnih pokreta, uticaju modernih ideologija na kulturu balkanskih muslimana, te o glavnim izazovima očuvanju kulturne samobitnosti balkanskih muslimana u XXI. st.		

Tematske jedinice:	1. Balkan: ključni pojmovi, koncepti i predodžbe 2. Muslimansko prisustvo na Balkanu prije Osmanlija: muslimani u srednjovjekovnoj Mađarskoj, Dobrudži, Bugarskoj i na Jadranskoj obali. 3. Vjerska obraćenja u osmanskome periodu 4. Razvoj gradova u doba Osmanskog carstva 5. Odnosi kršćana i muslimana na Balkanu u osmanskome periodu 6. Susreti i prožimanja u kulturi balkanskih naroda u osmanskome periodu: jezik, muzika, kuhinja i svakodnevni život 7. Obrazovne ustanove, kultura knjige i biblioteke 8. Polusemestralni ispit 9. Književno stvaralaštvo balkanskih muslimana 10. Umjetnost i arhitektura 11. Uloga i mjesto sufizma u islamu na Balkanu 12. Muslimanska kultura u obrascima modernih ideologija 13. Razaranje spomenika islamske kulture 1990ih i njihova obnova 14. Muslimani Balkana u odnosima s drugim muslimane Evrope i muslimanskog svijeta 15. Rekapitulacija
---------------------------	--

Ishodi učenja:	<i>Znanje:</i> predstavljanje ključnih odrednica kulture muslimana Balkana u njihovom sinhronijskom i dijahronijskom trajanju te u uzajamnom odnosu sa njihovim kršćanskim i jevrejskim susjedima. <i>Vještine:</i> kritičko promišljanje obrađenih pojmova, historijskih ličnosti, događaja i procesa. <i>Kompetencije:</i> sposobnost predstavljanja ključnih tema, pitanja i ličnosti iz historije islamske kulture na Balkanu iz više perspektiva; sposobnost predstavljanja kontinuiteta i promjene u kulturnoj historiji muslimana Balkana
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. Predavanja 70% 2. Posjete institucijama, video projekcije, studentske prezentacije 30%
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Učešće u nastavi (za vanredne studente u konsultativnoj nastavi) 5%; - SeminarSKI rad: 25%; - Pismeni polusemestralni ispit 35% (iz gradiva za prvih sedam sedmica); - Završni pismeni polusemestralni ispit 35% (iz gradiva za drugih sedam sedmica)

Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Hrestomatija <i>Islamska kultura na Balkanu</i>, ur. Asim Zubčević, 2026. <i>Dopunska:</i> Balić, Smail. <i>Kultura Bošnjaka, muslimanska komponenta</i>, izdavačko prometno preduzeće «R&R» Tuzla, drugo izdanje, Zagreb, 1994. 2. Hadžijahić, Muhamed. <i>Porijeklo bosanskohercegovačkih muslimana</i>, Sarajevo, 1990. 3. Hadžijahić, Muhamed i dr. <i>Islam i muslimani u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo, 1977. 4. Malcolm, Noel. <i>Bosna: kratka povijest</i>, Sarajevo, 2001. 5. Malcolm, Noel. <i>Kosovo: kratka povijest</i>, Sarajevo, 2000. 6. Čehajić, Džemal. <i>Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama</i>, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1986. 7. Karčić, Fikret. <i>Bošnjaci i izazovi modernosti: kasni osmanlijski i habsburški period</i>, El-Kalem, Sarajevo, 1425/2004. 8. Karčić, Fikret. <i>Muslimani Balkana: "Istočno pitanje" u XX vijeku</i> (Sarajevo: Centar za napredne studije, 2014)
-------------	---

Šifra predmeta : INIM 0412	Naziv predmeta: Islamsko dušebrižništvo		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		

Odgovorni nastavnik /ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada
Preduslov za upis:	Nema
Cilj (ciljevi) predmeta :	Ovaj predmet bavi se proučavanjem teorijskih i praktičnih aspekata pružanja duhovne, moralne i psihičke podrške pojedincima i zajednici suočene sa životnim izazovima, a u skladu sa islamskim učenjem i profesionalnim standardima, i u cilju očuvanja, unapređenja i obnove mentalne, emocionalne, društvene i duhovne ravnoteže, s posebnim fokusom na rad u javnim ustanova. Ciljevi predmeta stoga su 1) upoznati studenti sa pojmom islamskog dušebrižništva i njegovom ulogom u zajednici, 2) upoznati studente sa osnovnim principima profesionalne etike u savjetodavnom radu, 3) pružiti studentima znanja i vještine za razumijevanje psihosocijalnih i duhovnih potreba pojedinca, 4) osposobiti studente za primjenu osnovnih metoda psihološkog savjetodavanja i duhovne podrške u radu s ljudima u (van)institucionalnom okruženju.
Tematske jedinice : (po potrebi plan izvođenja po sedmica ma se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	1. Uvod u islamsko dušebrižništvo: definicija i historijski razvoj 2. Osnove islamske i profesionalne etike u savjetodavnom radu 3. Duhovna i psihička ravnoteža u islamu 4. Psihološke osnove dušebrižništva 5. Savjetodavne metode i tehnike u praksi 6. Dova, zikr i Kur'an u duhovnoj podršci 7. Socijalna podrška i porodični kontekst 8. Test / Polusestrialni ispit 9. Islamsko dušebrižništvo u vojsci 10. Islamsko dušebrižništvo u zdravstvu 11. Islamsko dušebrižništvo u kazneno-popravnim ustanovama 12. Islamsko dušebrižništvo u obrazovanju 13. Dušebrižništvo u porodici 14. Rad sa mladim i zajednicom 15. Rekapitulacija

Ishodi učenja:	<i>Znanje:</i> Studenti će moći definirati islamsko dušebrižništvo i razlikovati ga od sekularnog savjetovanja, navesti osnovne principe islamske i profesionalne etike u savjetodavnom radu, pojasniti najvažnije principe u razumijevanju psihosocijalnih i duhovnih potreba pojedinca te osnovne metoda savjetodavanja i duhovne podrške u radu s ljudima. <i>Vještine:</i> Studenti će moći prepoznati duhovne i psihičke potrebe pojedinca, znati primijeniti osnovne metode psihološkog savjetovanja i duhovne podrške u radu s ljudima, te integrirati temeljne etičke principe u profesionalni rad. <i>Kompetencije:</i> Studenti će moći primijeniti usvojena dijagnostička i savjetodavna znanja i vještine u dušebričkom radu u javnim ustanovama i vaninstitucionalnom okruženju.
Cilj održivog razvoja (SDG):	- SDG 3: Zdravlje i blagostanje - SDG 4: Kvalitetno obrazovanje - SDG 5: Rodna ravnopravnost - SDG 8: Dostojanstven rad i ekonomski rast - SDG 10: Smanjenje nejednakosti - SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije - SDG 17: Partnerstvom do ciljeva
Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Seminari i diskusije - Studije slučaja - Individualni i grupni zadaci
Metode provjere znanja sa strukturo m ocjene:	- Prisustvo i učešće u nastavi 5% - Prvi parcijalni ispit (pismeno) 30% - Drugi parcijalni ispit (pismeno) 40% - Studija slučaja (pisani izvještaj/usmena prezentacija) 25%

Literatura:	Obavezna: - Alispahić, Sabina. (2016). <i>Psihologija boli</i>. Sarajevo: Filozofski fakultet, odabrana poglavlja. - Alispahić, Sabina. (2018). <i>(R)Evolucija odnosa ljekar – pacijent</i>. Sarajevo: TDP. - Badri, Malik. (2002). <i>AIDS/SIDA i kriza modernog svijeta u svjetlu islama</i>. Sarajevo: El-Kalem, odabrana poglavlja. - _____. (?). „Savjetovanje i psihoterapija iz islamske perspektive – da li su savjetovanje i psihoterapija jedna ili dvije različite oblasti?“ <i>Znakovi vremena</i>, str. 85-115. - Begić, Esnaf. (2019). „Islamsko dušebrižništvo u Njemačkoj: stanje, izazovi i perspektive“, <i>Novi Mu'allim</i>, br. 78, str. 36-44. - Bezić, Ivan. (?). „Pastoralna psihologija“, str. 95-105. - Bristrić, Senahid. (1982). „Islamsko poimanje smrti“. <i>Islamska misao</i>, str. 41-43 (preuzeto iz Hrestomatije „Razvojna psihologija“, str. 401-407). - Ćorić, Šimun Šito. (1998). <i>Psihologija religioznosti</i>. Jastrebarsko: Naklada Slap, odabrana poglavlja. - Hackney, Harold L. i Cormier, S. (2012). <i>Savjetovatelj – stručnjak: Procesni vodič kroz pomaganje</i>. Jastrebarsko: Naklada Slap. - Havelka, Nenad. (2006). <i>Zdravstvena psihologija – nastavni tekstovi</i>. Zagreb: Zdravstveno veleučilište, odabrana poglavlja. - Macanović, Nebojša i Nadarević, Damir. (2014). <i>Penološka andragogija</i>. Banja Luka: EDC, odabrana poglavlja. - Isgandarova, Nazila. (2011). „Effective Islamic Spiritual care: Foundations and Practices of Imams and Other Muslim Spiritual Caregivers“. Wilfrid Laurier University, PhD Dissertation. - Sinanović, Osman, Hafizović, Rešid i Pajević, Izet. (Ur.). (2002). <i>Duhovnost i mentalno zdravlje</i>. Sarajevo: Svjetlost, odabrana poglavlja. - Smajić, Aid and Baturić, Hajrudin. (2020). „Muslim Chaplaincy and Spiritual Counseling in Bosnian Prisons: Case Study of Tuzla Muftiluk“, in Nuri Tınaz, Ali Ayten, Mahmut Zengin, Halil Ekşi (Eds.), <i>Spiritual Counselling and Care in Health and Prison Services: Diverse Experiences and Practices</i> (Istanbul: The Center for Values Education Press, 2020), str. 175-190, https://www.academia.edu/44957178/Muslim_Chaplaincy_and_Spiritual_Counseling_in_Bosnian_Prisons_Case_Study_of_Tuzla_Muftiluk. - Schmid, Hansjörg, Smajić, Aid, Hafner-Al Jabaji, Amira and Alibašić, Ahmet. (2025). <i>Professionalising Muslim Spiritual Care: Swiss and Bosnian Experiences</i>. Fribourg: SZIG/CSIS-Studies 15, https://folia.unifr.ch/unifr/documents/333871. - Szentmartoni, Mihaly. (2009). <i>Osjetljivost za čovjeka: Pastoralna psihologija</i>. Zagreb: Glas Koncila. - Vukšić, Tomo. (2013). „Zakonske i druge pravne pretpostavke pastoralnog zdravstva u Republici Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini“. <i>Služba Božja</i> 53, str. 377-393.
-------------	--

	Napomena: broj stranica za čitanje bit će preciziran odlukom Vijeća prije početka akademske godine. Dopunska: Na bosanskom - Alispahić, Sabina. (2018). <i>(R)Evolucija odnosa lekar – pacijent</i>. Sarajevo: TDP. - Salihspahić, Džemal. (2014). <i>Imam – ličnost, uloga i značaj</i>. Visoko: Medresa „Osman ef. Redžović“. - Sinanović, Osman, Hafizović, Rešid i Pajević, Izet. (Ur.). (2002). <i>Duhovnost i mentalno zdravlje</i>. Sarajevo: Svjetlost. - Slankamenac, J.N. (2001). <i>Pastoralna psihologija</i>. Zagreb: ITG. Na engleskom - Abu-Ras, Wahida. “Chaplaincy and Spiritual Care Services: The Case for Muslim Patients.” <i>Topics in Integrative Health Care</i> 2 (2) (2011): 1-16. - Ahdar, Rex Tauati. “A Real Threat Or A Mere Shadow? School Chaplaincy Programs and the Secular State.” <i>University of Queensland Law Journal</i> 33 (1) (2014): 29-41. - Ashy, M. A. “Health and Illness from an Islamic Perspective.” <i>Journal of Religion and Health</i>, 38 (3) (1999): 241-258. - Balodis, Ringolds and Miguel Rodríguez Blanco (eds.), <i>Religious Assistance in Public Institutions</i>, Proceedings of the XXVIIIth Annual Conference Jurmala, 13-16 october 2016, EUROPEAN CONSORTIUM FOR CHURCH AND STATE RESEARCH EDITORIAL COMARES, 2018, https://www.churchstate.eu/pdf/NEW/Table_of_Contents.pdf. - Baobaid M. & Hamed, G. <i>Addressing Domestic Violence in Canadian Muslim Communities: A Training Manual for Muslim Communities and Ontario Service Providers</i>. London, ON: Muslim Resource Centre for Social Support and Integration, 2010. - Beckford James A and Cairns. Ilona C.M. “Muslim Prison Chaplains in Canada and Britain.” <i>The Sociological Review</i> 63 (2015): 36–56. doi: 10.1111/1467-954X.12224 - Bryson, Ken, “Guidelines for Conducting a Spiritual Assessment.” <i>Palliative & Supportive Care</i> 13 (1) (2015): 91-98. doi: 10.1017/S147895151300045X - Hamdan, A. “A Case Study of a Muslim Client: Incorporating Religious Beliefs and Practices.” <i>Journal of Multicultural Counseling and Development</i> 35 (2007): 92-100. - Hamjah, Salasiah Hamin & Akhir, Noor Shakirah Mat. “Islamic Approach in Counseling,” <i>Journal of Religion and Health</i> 53 (2014): 279-289. - Gilliat-Ray, Sophie, Ali, Mansur, and Pattison, Stephen.
--	---

	<i>Understanding Muslim Chaplaincy</i>. Surrey, U.K.: Ashgate Publishing Ltd., 2013. - Isgandarova, N. "The Crescent of Compassionate Engagement: Theory and Practice of Islamic Spiritual Care." In <i>Multifaith Views in Spiritual Care</i>, edited by Daniel S. Schipani, 109-130. Waterloo: Pandora Press, Society for Intercultural Pastoral Care and Counseling, 2013. - Isgandarova, N. "Islamic Spiritual Care in a Health Care Setting." In <i>Spirituality and Health: Multidisciplinary Explorations</i>, edited by A. Meier, T. O'Connor and P. VanKatwyk, 85-104. Waterloo: WLU Press, 2005. - Isgandarova, N. "Canadian Licensing Changes and the Anticipated Impact on Islamic Spiritual Care and Counseling Practice in Ontario." <i>Journal of Pastoral Care and Counseling</i> 68 (3) (2014): 1-9. doi: 10.1177/154230501406800307 - Isgandarova, N. "Effectiveness of Islamic Spiritual Care: Foundations and Practices of Muslim Spiritual Care Givers." <i>The Journal of Pastoral Care & Counseling</i> 66 (3) (2013): 1-16. doi: 10.1177/154230501206600304 - Jihad Levine, S.E. "Muslim Chaplains in America: Voices from the First Wave." <i>Reflective Practice: Formation and Supervision in Ministry</i> 29 (2012): 142-147. - Kobeisy, Ahmed Nezar. <i>Counseling American Muslims: Understanding the Faith and Helping the People</i>. Westport, Conn.: Praeger Publishers, 2004. - Lawson, Kenneth. "Doctrinal Tension: The Chaplain and Information Operations." <i>Military Intelligence Professional Bulletin</i> 35 (2) (2009): 24-31. - Mattson, Ingrid. "Dignity and Patient Care: An Islamic Perspective." <i>The Yale Journal for Humanities in Medicine</i>, 2002. Available at: http://info.med.yale.edu/intmed/hummed/yjhm/spirit/dignity/imattson.htm - Osman M. Ali, Milstein, Glen, and Marzuk, Peter M. "Imam's Role in Meeting the Counseling Needs of Muslim Communities in the United States." <i>Psychiatric Services</i> 56 (2005): 202-205. - Shehu, S. <i>Towards an Islamic Perspective of Developmental Psychology</i>. 2002. Retrieved from: http://www.islamonline.net/english/Contemporary/2002/05/article7-a.shtml - Stone, Howard. <i>Crisis Counselling</i>. Minneapolis: Fortress Press, 2009.
--	---

Šifra predmeta: INIC 0411	Naziv predmeta: Studije genocida		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovaj predmet ima cilj da studente upozna sa pojmom, historijom, okolnostima i posljedicama fenomena genocida u njegovim najrazličitijim oblicima s naglaskom na moderno doba. U tom kontekstu bit će obrađeni karakteristični primjeri genocida u svijetu. Posebna pažnja bit će posvećena agresiji na Bosnu i Hercegovinu 1992-1995 i genocidu nad Bošnjacima, naročito u pogledu motiva (historijska pozadina i korijeni mržnje, neposredni uzroci genocida, uloga ideologije, propagande), sredstava (organiziranje i izvršenje genocida, identificiranje žrtava, psihologija ubica, uloga posmatrača), međunarodnog odgovora (Šta se znalo? Šta je učinjeno? Šta je moglo biti učinjeno? Koja je odgovornost međunarodne zajednice?) i savremenih posljedica (procesuiranja zločina genocida, reparacija, restitucije, predstavljanja u umjetnosti i književnosti, sjećanja, suočavanja sa individualnom i kolektivnom prošlošću, pomirenjem).		

Tematske jedinice:	Uvod: definicija; kako izučavati genocid: mikro i makro plan; komparacije; Genocid prije 20. st.: Korijeni savremenog genocida; Holokaust: Ekstremni genocid Genocid na kraju 20. st.: Bosna i Ruanda Motivi, historijska podloga i neposredni faktori koji kulminiraju u genocidu – slučaj BiH Sredstva: organizovanje genocida, identifikovanje žrtve, psihologija počinioca i uloga pasivnih posmatrača – slučaj BiH Implementacija I: Ubijanja, deportiranje, Implementacija II: logori, silovanje; Kulturocid / Duhovni genocid Polusestrialni ispit Vjera i genocid; Zločini na prostoru HZ Herceg Bosne; Odgovornost legalnih vlasti BiH i Armije BiH Šta je učinjeno i šta je moglo biti učinjeno? – slučaj BiH: Odgovornost međunarodne zajednice za intervenciju; Embargo Posljedice i suočavanje s njima: studijska posjeta MC Potočari Krivica; Suđenje državama i pojedincima: Njemačka i Japan nakon 1945., MKSJ, MKS Reparacije: Jevreji, Romi, BiH; Restitucija: Njemačka, Japan, BiH; Sjećanje, pomirenje, praštanje i vjerske zajednice: Njemačka i Japan, BiH; Predstavljanje: film, muzeji, memorijali, literatura Poricanje i skrivanje; Dobri ljudi u zlim vremenima (pravednici)
Ishodi učenja: (znanje, vještine, kompetencije)	Student bi nakon odslušanog predmeta trebao biti sposoban: - prezentirati pojam, historiju, najčešće okolnosti i posljedice fenomena genocida u njegovim najrazličitijim oblicima s naglaskom na moderno doba; - kritički promišljati slučajeve genocida u savremenom dobu; - suočavati se sa fenomenom genocida bez zapadanja u simplificirana objašnjenja i rješenja temeljena na mržnji.

Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. predavanja, 2. vježbe, 3. video prezentacije, 4. čitanje originalnih dokumenata/izvora, 5. studentske prezentacije, 6. konsultacije, 7. jednodnevna studijska posjeta MC Potočari
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Učešće u nastavi (za vanredne studente na instruktivnoj nastavi) 10%; - Pravovremena izrada eseja 20%; - Pismeni polusestrialni ispit 30%; - Pismeni Završni ispit 40%. Za prolaznu ocjenu, pored prisustva nastavi i vježbama, potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja, tj. osvojiti 55% bodova na vježbama i dva ispita pojedinačno.

Literatura:	Obavezna: 1. Hrestomatija <i>Studije genocida</i>, ur. Ahmet Alibašić. 2. Bilješke sa predavanja Dopunska: Balić, Smail, „Međuvjersko pomirenje“, <i>Most</i>, vol. 26, br. 128-29 (39-40) (juli-aug. 2000). Čekić, Smail, <i>Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu: planiranje, priprema, izvođenje</i>, Sarajevo, Institut za istraživanje zločina i Kult B, 2004, 2 toma. Džananović, Muamer, Jasmin Medić i Hikmet Karčić, <i>Nastanak Republike Srpske: od regionalizacije do strateških ciljeva (1991-1992)</i>, UNSA-IZIZ, 2023. Karčić, Hikmet, <i>Torture, Humiliate, Kill: Inside the Bosnian Serb Camp System</i>, Ann Arbor, University of Michigan Press, 2022. Medić, Jasmin i drugi, <i>Politika revizionizma: Negiranje zločina i genocida u Bosni i Hercegovini 1992–2025.</i>, UNSA-IZIZ, 2025. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), https://www.icty.org/bcs Međunarodni sud pravde, <i>Presuda Međunarodnog suda pravde: Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore</i>, UNSA-IZIZ, bez datuma. Mileusnić, Slobodan, <i>Duhovni genocid 1991-1995</i>. Beograd: Muzej Srpske pravoslavne crkve, 1996. Popović, Miodrag, <i>Vidovdan i časni krst</i>, Slavoljublje, Beograd, 1976. Tindemans, Leo i drugi, <i>Unfinished Peace: Report of the International Commission on the Balkans</i>, Carnegie Endowment for international Peace, 1996.
-------------	--

Šifra predmeta: INIF 0417	Naziv predmeta: Religija i društvo u islamskoj filozofiji		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4
Status: Izborni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		

Preduslov za upis:	Nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj ovog predmeta je da se studenti uvedu u osnovne filozofsko-sociološke teorije o religiji. U sklopu ovog predmeta biti će analizirani relevantni koncepti društvenog očitovanja religije.
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	1. Definicija religije i religijske pojave 2. Građanska religija i prosvijećenost 3. Kulturne religije i “svijet” 4. Islam: vjera, zajednica, svijet 5. Religijsko društvo 6. Religijske zajednice i organizacije 7. Rod i religija 8. Polusemestralni test 9. Tipologija ideologija na religijskim osnovama 10. Idejni arsenal nacionalizma 11. Potreba ispitivanja islamske religioznosti 12. Sekularizam i islam 13. Ateizam 14. Religijski fundamentalizam 15. Završni test
Ishodi učenja:	Usvojiti osnovna znanja i ovladati najvažnijim pojmovima filozofsko-sociološkog promišljanja religije poput odnosa vjere, kao osobnog kvaliteta i društvenog očitovanja religije, kao kolektivne pojave, te složenih odnosa religije i politike, religije i ideologije, religije i ateizma, itd.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 5: Spolna ravnopravnost SDG 10: Smanjenje nejednakosti SDG 13: Odgovorni na klimatske promjene SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije

Metode izvođenja nastave:	Predavanja: 60 % (predavanje, prezentacije, čitanje i analiziranje djela i tekstova) Vježbe: 40 % (prezentacije, izlaganja, razgovor, kritičko valoriziranje djela iz obavezne i proširene literature, rad na tekstu)
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Refleksija na pročitane tekstove: 20 % Polusemstralni test (pismeni): 30 % Završni test (pismena i usmena provjera znanja): 50 %
Literatura:	<i>Obavezna:</i> <i>Religija i društvo</i>, priredio Hilmo Neimarlija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006. <i>Dopunska:</i> Abulvehab Medeb, <i>Zloupotreba islama</i>, Sarajevo, 2003. Antony Giddens, <i>Sociologija</i>, Zagreb, 2014. Emile Durkheim, <i>Elementarni oblici religijskog života</i>, Neograd, 1982. Ernest Gellner, <i>Postmodenizam, razum i religija</i>, Sarajevo, 2004. Hubert Knoblauch, <i>Sociologija religije</i>, Zagreb, 2004. Jakov Jukić, <i>Budućnost religije</i>, Split, 2001. Max Weber, <i>Sociologija religije</i>, Zagreb, 2000. Roger Gaurody, <i>Živi islam</i>, Sarajevo, 2000. Tone Bringa, <i>Biti musliman na bosanski način</i>, Sarajevo, 1997.

III SEMESTAR (30 ECTS)

Šifra predmeta: INIM 3013	Naziv predmeta: Praktikum imameta		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 20
Status: Obavezni		Ukupan broj kontakt sati: 60 Vježbe sa stručnim saradnikom 60; Praksa	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta	Cilj predmeta jeste osposobiti studente za samostalno obavljanje vjerskih, edukativnih, socijalnih i administrativnih dužnosti u džematu, uz poštivanje profesionalnih i etičkih standarda. Kroz praksu, studenti će steći praktična znanja i vještine potrebne za organiziranje vjerskih obreda, komunikaciju s različitim dobnim skupinama, prepoznavanje i odgovaranje na krizne situacije te saradnju s mjesnim zajednicama i lokalnim vlastima. Također, cilj je razviti njihovu sposobnost za rješavanje konflikata, pružanje duhovne i socijalne podrške te planiranje i realizaciju projekata od značaja za džemat i širu zajednicu.		

Tematske jedinice (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	1. Uvod u rad imama i vjersku službu – Predstavlja se uloga imama u džematu, osnovne odgovornosti i značaj vjerskih obreda. 2. Organiziranje vjerskih obreda – Objašnjava se priprema i koordinacija namaza, uključujući rad s mujezinom i džematskim odborom. 3. Dženaza-namaz – Imam uči pripremu i vođenje dženaza-namaza te organizaciju zajednice u žalosti. 4. Bajram-namaz i džuma-namaz – Objašnjavaju se posebnosti bajrama i džume, uključujući vođenje hutbe i protokol obreda. 5. Hadž – Pokriva ulogu imama u pripremi hadžija i vođenje kroz rituale i duhovni aspekt hadža. 6. Profesionalni i etički kodeks u radu imama 7. Islamska komunikativna teologija: Hatabet, vaz, drugi javni nastupi, medijsko komuniciranje. 8. Medijsko komuniciranje – Imam uči komunikaciju s medijima, pisanje vjerskih poruka i prisutnost u <i>online</i> okruženju. 9. Administracija i upravljanje projektima u džematu i lokalnoj zajednici 10. Rješavanje konflikata u džematu 11. Rad imama s različitim dobnim skupinama u džematu 12. Socijalni rad imama 13. Imamski dušebrižnički rad 14. Prepoznavanje kriznih situacija i odgovor: radikalizacija, zloupotreba opijata, nasilje u porodici, vršnjačko nasilje, uskraćivanje prava na slobodu vjere, sigurnosni izazovi 15. Saradnja sa MZ i lokalnim vlastima
---	--

Ishodi učenja	Znanje: Razumijevati i primjenjivati pravila vezana za zekat, sadekatul-fitr, kurban i hadž. Razumjeti osnovne principe profesionalnog i etičkog kodeksa u radu imama. Savladati osnovne principe hatabeta i vaza. Identificirati uzroke i vrste konflikata u džematu. Razumjeti potrebe različitih dobnih skupina u džematu. Prepoznati ulogu imama u socijalnom radu. Prepoznati znakove radikalizacije, nasilja u porodici i vršnjačkog nasilja. Razumjeti ulogu mjesnih zajednica i lokalnih vlasti u društvenom razvoju. Vještine: Praktično organizirati i predvoditi namaz, uključujući džuma-namaz i bajram-namaz. Savladati osnovne principe hatabeta i vaza (primjena u govoru). Razviti vještine javnog nastupa i medijskog komuniciranja. Pripremiti i održati tematski prilagođene vjerske govore. Kreirati i implementirati projekte u džematu. Demonstrirati sposobnost posredovanja i jačanja međuljudskih odnosa. Kompetencije: Razviti vještine planiranja i vođenja vjerskih obreda u skladu s potrebama džemata – integrira praktično vođenje i organizaciju. Razviti programe za mlade, odrasle i starije članove zajednice – uključuje planiranje, etiku i praktičnu primjenu. Razviti strategije za pružanje podrške članovima zajednice u potrebi – kombinacija socijalnog rada i praktične primjene. Razviti komunikacijske vještine za učinkovit rad s mjesnim zajednicama i lokalnim vlastima – integrira praktične vještine i društvenu kompetenciju.
---------------	---

Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG4 – Kvalitetno obrazovanje																				
Metode izvođenja nastave	Predavanja: Pojašnjenja šerijatskih i organizacijskih pravila. Demonstracija i pokazne vježbe Analiza vjerskih obreda Priprema i izvođenje praktičnih zadataka Radionice i simulacije rješavanja konflikata Intervju i razgovor Izvještaj i analiza Mentorstvo Dnevnik prakse																				
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene	<table><tr><th>Element ocjenjivanja</th><th>Bodovi</th><th>Minimalno (55%)</th></tr><tr><td>Ocjena praktičnog rada (izvedba zadataka na terenu)</td><td>60</td><td>33</td></tr><tr><td>Analiza i evaluacija (hutbe, obredi, radionice, videomaterijal)</td><td>25</td><td>14</td></tr><tr><td>Dnevnik prakse (e-dnevnik, refleksije, evidencije i izvještaji)</td><td>15</td><td>9</td></tr><tr><td>Ukupno</td><td>100</td><td>55</td></tr><tr><td>Ramazanska praksa</td><td>100</td><td>55</td></tr></table>			Element ocjenjivanja	Bodovi	Minimalno (55%)	Ocjena praktičnog rada (izvedba zadataka na terenu)	60	33	Analiza i evaluacija (hutbe, obredi, radionice, videomaterijal)	25	14	Dnevnik prakse (e-dnevnik, refleksije, evidencije i izvještaji)	15	9	Ukupno	100	55	Ramazanska praksa	100	55
Element ocjenjivanja	Bodovi	Minimalno (55%)																			
Ocjena praktičnog rada (izvedba zadataka na terenu)	60	33																			
Analiza i evaluacija (hutbe, obredi, radionice, videomaterijal)	25	14																			
Dnevnik prakse (e-dnevnik, refleksije, evidencije i izvještaji)	15	9																			
Ukupno	100	55																			
Ramazanska praksa	100	55																			

Literatura	Obavezna: <i>Pravilno i pogrešno u javnom nastupu</i>, Rijaset Islamske zajednice u BiH i El-Kalem, Sarajevo 2013. <i>Priručnik za hatibe</i>, Rijaset Islamske zajednice u BiH i El-Kalem, Sarajevo, 2017. 3. Begović, Nedim, “Šerijatski aspekti džuma-namaza”, <i>Takvim za 2008.</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2007., str. 93-108. 4. Begović, Nedim, „Fikhski propisi o teraviji i bajram-namazima”, <i>Takvim za 2011.</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2010., str. 63-71. 5. Hisham Al Talib, <i>Vodič za islamsko djelovanje</i>, prevela Velida Selmanagić, Islamska zajednica u BiH, Udruženje ilmijje IZ u BiH, Sarajevo, 2000. 6. “Muslimanska porodica - savjetovalište za brak i porodicu”, <i>Zbornik radova 3</i>, Rijaset islamske zajednice u BiH i el-Kalem, 2022. 7. Salispahić, Džemal, <i>Imam</i>, Visoko, Medresa Osman ef. Redžović, 2014. Dopunska: 1. <i>Andragoški modeli poučavanja</i>, Priručnik za rad s odraslim polaznicima, priredio: Branko Dijanošić, Agencija za obrazovanje odraslih, 2009. 2. Hasanović, Zuhdija, <i>Motivacijska vještina Allahovog Poslanika</i>, s.a.v.s., Zbornik radova FIN-a, br. 26, 2022. 3. Uloga i značaj imama u procesu povratka, “Zbornik radova ilmijje”, Udruženje ilmijje Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2023. 4. Pravilnik o organizaciji medžlisa i džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2019. 5. Fajgelj, Stanislav, <i>Metode istraživanja ponašanja</i>, Centar za primenjenu psihologiju, Beograd, 2007., str. 359-364
------------	--

Šifra predmeta: INRP 3040	Naziv predmeta: Praktikum metodike mektepske nastave		
Ciklus: Neciklični studij	Godina: II	Semestar: III	Broj ECTS kredita: 10
Status: Obavezni		Ukupan broj kontakt sati: 30 Vježbe sa stručnim saradnikom: 30; Praksa	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Pedagogija s metodikom mektepske nastave.		
Cilj predmeta:	Osposobljavanje budućih imama, muallima i muallimā za samostalno, odgovorno i metodički utemeljeno planiranje, pripremu i izvođenje mektepske nastave/pouke uz primjenu savremenih pedagoških i didaktičko-metodičkih pristupa.		

Tematske jedinice:	1. Planiranje i realizacija tema vezanih za nastavne cjeline i jedinice kroz analizu Nastavnog plana i programa mektepske pouke. 2. Upotreba relevantnih udžbenika (ilmihala) i nastavnih materijala u procesu planiranja i realizacije časova mektepske pouke. 3. Priprema, organizacija i vođenje hospitacija oglednih časova u mektebima, uključujući upute studentima za vođenje dnevnika prakse, analizu pedagoške dokumentacije te grupnu analizu realiziranih oglednih časova. 4. Usporedba nastavnih pristupa u realizaciji vjerske nastave/pouke u školskom i mektepskom kontekstu. 5. Analiza konkretnih primjera elemenata nastavnih priprema za vjersku nastavu/pouku. 6. Analiza konkretnih primjera elemenata nastavnih priprema za vjersku nastavu/pouku. 7. Izrada pisanih nastavnih priprema uz analizu konkretnih primjera elemenata nastavnih priprema za vjersku nastavu/pouku. 8. Razrada kategorija kognitivne, afektivne i psihomotorne domene na konkretnim primjerima u procesu izrade pisane nastavne pripreme. 9. Prikaz, primjena i analiza konkretnih nastavnih oblika, metoda i sredstava u procesu izrade pisanih nastavnih priprema za mekteb. 10. Nastavak prikaza, primjene i analize konkretnih nastavnih oblika, metoda i sredstava u procesu izrade pisanih nastavnih priprema za mekteb. 11. Upotreba digitalnih alata i informacijsko-komunikacijskih tehnologija u pripremi i izvođenju mektepske nastave. 12. Primjena digitalnih alata u pripremi časa. 13. Razrada temeljnih nastavnih umijeća kroz pripremu studenata za izvođenje časova u mektebu. 14. Priprema i realizacija projekata i kreativnih radionica za djecu i mlade u mektebu, uključujući ramazanske radionice. 15. Analiza praktično izvedene nastave.
---------------------------	--

Ishodi učenja:	<i>Znanje:</i> § Primjenjivati osnovne pedagoško-metodičke spoznaje u izvođenju mektepske nastave/pouke. § Uvažavati osnovne odgojno-obrazovne principe u radu s učenicima kroz mektepsku nastavu/pouku. § Primijeniti odgovarajuće strategije, metode, tehnike i oblike rada (frontalni, individualni i individualizirajući, grupni, rad u parovima, kombinirani oblik rada) prilagođene uzrastu polaznika mekteba i sadržaju planiranom prema NPP-u Islamske zajednice. <i>Vještine:</i> · Na temelju hospitacija uočavati kvalitet izvođenja časa vjerske nastave/pouke i izraditi dnevnik metodičke prakse. · Planirati i pripremiti nastavne jedinice i časove u skladu s osnovnim pedagoško-metodičkim principima i Nastavnim planom i programom mektepske nastave. · Izraditi kvalitetnu i kreativnu pisanu nastavnu pripremu za mektepsku nastavu/pouku i plan edukativne radionice. · Praktično izvesti časove i edukativne radionice u mektebu demonstrirajući temeljna nastavna umijeća. · Koristiti odgovarajuća nastavna sredstva, pomagala, digitalne alate i kreativno oblikovane materijale za kvalitetnu i poticajnu nastavu. · Voditi časove mektepske nastave/pouke samostalno i s jasnoćom, koristeći metodičke postupke koji podstiču aktivno učenje i interesovanja učenika. <i>Kompetencije:</i> · Procijeniti vlastitu nastavnu praksu i izvršiti samorefleksiju radi kontinuiranog profesionalnog razvoja. · Sarađivati s mentorom (imam, muallim/muallima), predmetnim nastavnikom, asistentom, stručnim saradnikom, kolegama i roditeljima u cilju unapređenja nastavnog procesa i napretka učenika u mektebu.
----------------	--

Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje SDG 5: Rodna ravnopravnost SDG 10: Smanjenje nejednakosti SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije SDG 17: Partnerstvom do ciljeva		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja Seminari i radionice Vježbe Grupni i timski rad Timski rad Samostalni zadaci	Internet Konzultacije Mentorski rad Istraživanje Prezentacije Praktični rad	
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Prisustvo i aktivnost studenata	5,5	10
	Samostalno izrađeni nastavni materijali	5,5	10
	Hospitacija časova i izrada dnevnika prakse	11	20
	Priprema i realizacija dvije edukativne radionice	11	20
	Izvedba četiri časa u mektebu	22	40

Literatura:	1. Andrilović, V. (2001): <i>Samostalno učenje</i>. Jastebarsko, Naklada Slap, Zagreb. 2. Annette L. Breaux, Brandt L. Susan (2011). <i>101 "Answers" for New Teachers & Their Mentors: Effective Teaching Tips for Daily Classroom Use</i>. Eye on Education, Larchmont NY. 3. Arends, R. I. (1991). <i>Learning to Teach</i>. McGraw Hill, New York. 4. Bunčić, K., Ivković, I. i ostali (1994): <i>Igrom do sebe – 102 igre za rad u grupi</i>. Alinea, Zagreb. 5. Buzan, Toni (1999): <i>Mape uma</i>. Finesa, Beograd. 6. Cowley, S. (2006): <i>Tajne uspješnog rada u razredu – Vještine, tehnike i ideje</i>. Školska knjiga, Zagreb. 7. Dryden, Gordon i Vos, Jeannette (2001): <i>Revolucija u učenju</i>. Educa, Zagreb. 8. Jensen, Eric (2003): <i>Super nastava</i>. Educa, Zagreb. 9. Kelly, Melissa (2004): <i>The Everything New Teacher Book: Increase Your Confidence, Connect with Your Students, and Deal with the Unexpected</i>. Adams Media Corporation, MA, USA. 10. Kyriacou, Chris (1995). <i>Temeljna nastavna umijeća</i>. Educa, Zagreb. 11. Marzano, Robert J., Pickering, Debra J. i Pollock, Jane E. (2006): <i>Nastavne strategije. Kako primijeniti devet najuspješnijih nastavnih strategija</i>. Educa, Zagreb. 12. Matte, W. (2007): <i>Nastavne metode. 75 kompaktnih pregleda za nastavnike i učenike</i>. Naklada Ljevak, Zagreb. 13. Sijamhodžić-Nadarević, Dina, Kadić, Emina i Šeko, Mahira (2025): <i>Kreativan i poticajan odgajatelj – Vjerske odgojne aktivnosti za predškolska djecu</i>. Ilum, Bužim (odabrana poglavlja prema nastavnim potrebama). 14. Sijamhodžić-Nadarević, Dina i Šeko, Mahira (2025): <i>Odgoj djece predškolske dobi – islamske i opće pedagoške perspektive</i>. Ilum d.o.o, Bužim. 15. Silberman, Mel (1996): <i>Active Learning: 101 Strategies To Teach Any Subject</i>. Pearson. (...)
-------------	---